

SVOBODNA SLOVENIJA

VICTOR MARTINEZ 50
Buenos Aires

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 260254

“ESLOVENIA LIBRE”

GLASILO SLOVENCEV V JUŽNI AMERIKI

CORREO
ARGENTINO
(Precedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Año (Loto) VII.

Buenos Aires, 13. januarja (enero) 1949

No. (Štev.) 2.

Težka izbira

Ko je bilo te dni objavljeno, da je odstopil ameriški državni tajnik Marshall, so ponekod hitro začeli napovedovati, da se bo ameriška zunanja politika spremenila. Ko je bilo potem še objavljeno, da je bil za nov. državnega tajnika imenovan Dean Acheson, čigar odvetniška pisarna je posredovala sedanji poljski komunistični vladi kredit 90 milijonov dolarjev, se je še bolj podčrtavala možnost nekega “omiljenja” sedanjega ostrega stališča USA do sovjetske vlade v Moskvi.

Toda te govornice je kmalu zavrnil predsednik Truman sam, češ da o kakšni spremembi dosedanje ameriške zunanje politike ne more biti govora. Ameriško zunanjo politiko je vedno določal svakokratni predsednik USA in zato ni odvisna od sprememb v ameriški vladi.

To seveda drži, drži pa še bolj da je vse od leta 1945 am. vlada sledila ustvarjenim dejstvom in pa položaju, kakor ga je narekovala moskovska vlada. Dogovori v Teheranu in Jalti so se izvršili samo v toliko, v kolikor je to koristilo Stalinu. Dogovorov o Kitajski se je sovjetska vlada držala samo tako dolgo, dokler je to potrebovala za dasego svojih ciljev na Daljnem vzhodu. Še vedno smo v dobi, ko se skoraj vsa zunanja politika razvija tako, kakor se to more vključiti v račun sovjetske vlade. Sleherni pomembni preobrat v mednarodni politiki se more tedaj zgoditi še vedno samo tedaj, če sovjetska vlada svoje nazore in metode spremeni. Kdor pa malo pozna komunizem, ve, da se v Moskvi odločijo za spremembe samo tedaj, kadar to koristi končnim ciljem komunistične politike, ki je in ostane: izvedba svetovne revolucije za zmago komunističnega reda.

Moskva je s svojo dosedanjo politiko dosegla, da se ves svet organizira v več ali manj trdno obrambno fronto proti komunizmu. Lahko se reče, da je USA na čelu te fronte; vsekakor bi mnogim ameriškim gospodarstvenikom kazalo in prijalo, olajšati bremena takih obveznosti. Toda ravno stališče komunizma je tisto, ki jih sili, da morajo ostati s puško ob nogi. Verjetno je tudi mnogo takih v USA, ki bi si želeli vsaj kako dobo “premirja”, toda tudi to ni od njih odvisno. V Berlinu blokada ne popušča, v Srednji Evropi sovjeti še trdneje utrjujejo svoje postojanke, na Kitajskem so pa v največjem razmahu svojih sil.

Mogoče se bo še v novi dobi Trumanove vlade zgodilo, da bo sovjetska vlada tudi z ameriško vla-

do stopila v kak tak dogovor, kakor jih je Stalin storil že mnogo, ko je sklepal pogodbe s Hitlerjem leta 1939 in Macuoko leta 1941; obe pogodbi sta služili edino in samo utrditvi komunistične politike, ki je bil: vojna se naj konča ta-

Ali so slovanski novonaseljenci – komunistična peta kolona v Argentini?

Zdi se nam, da v prvih številkah novega leta moramo odgovoriti na gornje vprašanje, ki se je že od par strani v tisku pojavilo kot očitek in potrdilo. Katoliški kanadski list “The Tablet” je celo napisal članek z velikim naslovom: “Imigranti iz Evrope potegnjeni v špijonažo” ter v članku samem rodčrtal, da so “državljeni katoliških držav... Jugoslavije itd... ki se nočejo vrniti domov, bodisi, da so vojni zločinci ali pa zapeljani po propagandi, že popolnoma absorbirani od sistema “Unión Eslava” v Argentini, še preden stopijo na ladje... “To poročilo je povzel po tuk, kat. listu “Antorcha”. Tako direktno pada očitek “peta kolona”, “prosovjetške špijonaže” itd. tudi na Slovence, ki smo v tem letu prihajali sem iz Evrope, kot že od tam okuženi in zapleteni v špijonsko mrežo proti Argentini in najeti za sovjetizacijo države po načrtu Kominforma, ki ga je napravil ruski polkovnik Igor Semjonovič Furlanov in nosi številko “Plan I N 7”. Ta “plan”, napravljen v ruski zoni v Nemčiji l. 1947 in potrjen po Politbiroju v Moskvi, govori o tem, kako je treba zajeti v komunistične mreže naseljence v Latinski Ameriki ter tudi nove begunce uporabiti v svoje namene, za “propagando in sabotažo”. V Buenos Airesu da sta poverjena za to Jugoslovan “šef OZNE “Anton Tulič in Rus ing. A. I. Sosnovskij, zaroslega oba v ruski knjigarni “Novaja kniga”. — Nadalje govori “Antorcha” kako široko po Argentini je razširjena ta mreža “Unión Eslava” (800.000 članov in vmes 39 jugoslovanskih organizacij) ter da je to “trdna in široka, peta kolona, da razvije delo po vsej Latinski Ameriki”.

Čisto gotovo je, da gre tu za stare slovanske naseljence v Argentini in njihove organizacije, ki so organizirane v “Unión Eslava”, v kateri so organizirani tudi-slovenski staronaseljenci s par izjemami (Slovenska krajina, Samoromoč) po Centralnem Jugoslovanskem svetu (Consejo Central Jugoslavo), katerega sekretar za propagando je - imenovani bivši Titov Oznovc Anton Tulič. In vsa ta organizacija je vodena po Ko-

ko, da bo to koristilo izvedbi komunistične revolucije v svetu. — Kadar se bo moskovska vlada odločila za “omiljenje” svoje politike do USA, tedaj bo ta trenotek izbran v Moskvi, ne pa drugod. Zato je težko govoriti o kakšni spremembi v ameriški zunanji politiki, dokler bo njen partner komunističen.

minformu, kar se vidi zlasti sedaj po sporu Tito - Kominform, ko sta tako “Unión Eslava”, kakor “Consejo Central Jugoslavo” stopila na stran Kominforma.

V tem ima poročilo prav in mi moramo stare Slovence samo opozoriti, v kakšno slabo ime jih je spravila lažna propaganda in nasilnost levičarskih struj v njihovih vrstah, da so zdaj vsi, pa prav vsi — in tudi mi z njimi! — razvpi ti in pečateni kot — razdiralci reda in špijoni za druge državne interese izven Argentine, v kateri jim je prebivati. Naj se ne čudijo, da je “Unión Eslava” odvzeta fiskarna, da je slovenskim družtvom preovedeno delovanje, celo poučavanje slovenščine — čudimo se le mi, da nekomunisti med njimi še niso izstopili iz njihovih družtev, ter se tako uprli temu pečatu.

Proti temu se moramo najodločneje upreti mi, ki smo pred komunizmom bežali od doma, a naj bi zdaj v tujini stopili v njegovo službo? Njemu, ki nam je pomoril najboljše našo fante in može in očete, naj bi zdaj tukaj v deželi, ki nam je dala gostoljubie, pripravljali pot za prav takšno zločinsko robitanje? Če kdo, smo Slovenci prišli sem do dna izgrajeni protikomunistični, načelni njegovi rasprotniki, kar smo pokazali s herojsko borbo proti niemu, ki je svet ne more še razumeti, ki pa bo nakoč z zlatimi črkami napisana v zgodovini sveta!

Mi pa — spričo tega odkritja, za novo leto vprašujemo stare Slovence: Ali Vam je po godu, da ste vsi, prav vsi označeni za komuniste, sovražnike države in človeštva, izdajalce krščanstva, ko pa vemo, da je med vami mnogo nekomunistov? Ali ni nikogar med med vami, ki bi mogel in hotel razdreti to pajkovo mrežo, v katero ste padli po nesreči in laži? In novonaseljence opozarjamo na past, ki so postavljene tudi zanje, da bi služili stvar, pred katero so — bežali.

Zakaj vsa ta dolga pot čez Ocean, ko bi komunizmu lahko služil — doma, na svoji zemlji in ob svoji družini? Vsem pa, strnimo svoje vrste tesno okrog naših protikomunističnih organizacij, okrog naših listov in knjig, da bomo

Un Noble Gesto

Ezeiza quedará para siempre grabada en la memoria de los refugiados eslovenos. Centenares de los nuestros hallaron en ese aeropuerto y en las obras vecinas su existencia para los primeros momentos de su llegada a la Argentina.

Ahora tendremos los eslovenos un motivo más para guardarle gratos recuerdos. Allí se instaló una colonia de vacaciones para niños.

Al iniciarse apareció la señora esposa del ministro de Obras Públicas en Hotel de Inmigrantes y eligió entre los miles de gente principalmente familias eslovenas que entonces allí aguardaban su destino para dar a los padres trabajo en la atención de la colonia y para hospitalizar en ella sus chicos. Así hallaron una ocupación muy a su gusto varios eslovenos y vieron felizmente abrigados a sus hijos menores a su lado.

Más todavía. La noble señora quedó tan contenta con sus protegidos eslovenos que volvió a pedir muchachas eslovenas para el servicio en la colonia y niños eslovenos para hospitalizarlos allí.

Todas las familias eslovenas que se enteraron con tiempo de la oportunidad tan grata, se apresuraron para aprovechar mandar allá sus hijos y además de gozar esos niños una atención cuidadosa, se hallan entre niños argentinos, donde gracias al ambiente, aprenderán con mucha más facilidad el idioma del País, lo cual les ayudará enormemente para los estudios en el próximo año escolar.

Tenemos pues otro motivo más para ser profundamente agradecidos a la Argentina y a sus gobernantes que tan generosamente nos hacen participar en todos los beneficios sociales de la Nación.

Especialmente el Ministro de Obras Públicas, su señora esposa y los destacados funcionarios de esa repartición, particularmente el ingeniero Rossi, siguen demostrando continuamente las simpatías para con los eslovenos, lo que debemos agradecer, además de las palabras, con la exactitud del cumplimiento en nuestros puestos de trabajo.

ohranili svoj protikomunistični ogenj v sebi, pa podvojimo svoje delo za red in uspeh države, kateri hočemo biti pozitivni element pri grajenju in ne podiranju. Po delu nas bodo spoznali in nas cenili, in odpasti bodo morale vse sumnje in tudi naše slabo ime, to edino, kar nam je dal kot sprejemni dar na novi zemlji naš — brat, stari imigrant...

MEDNARODNA KRONIKA

PALESTINA. — Židovske vojne sile so uspešno izločile egiptске čete iz Negeva v Palestini; prodirale so celo naprej in vdrle v Egipt. Ker ima Anglija posebno pogodbo z Egiptom, da mora takoj nastopiti v obrambo Egipta, kadar Egipt to želi, je bilo tik na tem, da egiptska vlada to tudi zahteva. Posledica bi bila vojna med Izraelom in Anglijo kot zaveznicom Egipta. Vlada Izraela je to uvidela in odpoklicala svoje čete iz Egipta. Dne 6. januarja je bilo objavljeno, da se sklepa premirje med Židi in Egipčani.

FRANCIJA. — Francoski znanstvenik Joliot Curie, ki načeljuje francoski komisiji za atomsko energijo, je komunist. Pred kratkim je Curie Franciji izdelal prvo količino atomske energije. Vprašanje je bilo, če bo Joliot Curie kot komunist tajnost atomskih odkritij izdal komunistični stranki, ki bi jo nato predala sovjetski vladi. Ko so časnikarji Joliot Curieja vprašali, ali bi sporočil tajnosti, če bi mu to ukazala komunistična stranka, je odgovoril: "Raje bi nehal biti član take stranke, ki bi mi ukazala tako dejanje izdajstva."

DANSKA. — Predsedniki vlad in zunanji ministri Norveške, Švedske in Danske so se sešli v Kodanju, da bi obravnavali vprašanja obrambe teh treh skandinavskih držav. Sestanek je bil tajen in so poročilo o njem objavili, ko so bili razgovori že v polnem teku.

KITAJSKA. — Predsednik republike general Čangkajšek je ponudil, da odstopi, če komunisti pristanejo na to, da se sklene mir. Toda komunisti so to ponudbo odbili in se pripravljajo na novo ofenzivo proti jugu. — Iz Kitajske se je v USA vrnil Wiliam Bullit; na Kitajskem je zbiral podatke o tem, ali je še mogoče rešiti Kitajsko pred popolno komunistično zasedbo. Sedaj je kongresu podal poročilo, da je sicer že pozno, vendar še ne prepozno, da se prepriča, da se komunisti razlijejo čez vso Kitajsko. Bullit meni, da se komunisti ne bodo ustavili samo na mejah Kitajske, ampak da bodo prodirali naprej v Indokino, Siam in na Malajski polotok ter naprej proti Indiji in Indoneziji.

ITALIJA. — Italijanska vlada je sklenila, da se Italija priključi zahodnemu bloku in nato Atlantskemu obrambnemu paktu. Vlada je sklenila na osebno zahtevo predsednika vlade De Gasperi, ki je moral pri tem premagati odpor protikomunističnih socialistov, ki jih vodi Saragat in pa opozicijo v lastni stranki, ki jo vodi predsednik parlamenta Gronchi. Saragat in Gronchi sta trdila, da se Italija ne sme spustiti v take bloke, ampak da naj ostane na sredi med sprtima taboroma, med USA na eni strani in Sovjetsko zvezo na drugi strani. Šele ko je De Gasperi dobil izjavo ameriške vlade, da bo USA poskrbela zato, da bo Italija zadostno zavarovana z lastnimi in tajimi oboroženimi sredstvi, je opozicija obeh skupin odnehala.

NIZOZEMSKA. — Nizozemska kraljica Julijana je govorila po radiu ob zaključku bojev na Sumatri v Indoneziji. Izjavila je, da upa in želi, da bi se sedaj Indonezija organizirala v močno suvereno zvezo, ki bi obenem z Nizozemsko koristila miru in blagostanju človeštva. — Nizozemska vlada namreč želi Nizozemsko in njena kolonijalna posestva povezati v neke vrste nizozemski "commonwealth", sličen angleškemu imperiju. — Voditelji indonezijske republike, ki so bili prvi dan sovražnosti zajeti, so bili izpuščeni na svobodo; nekaj najbolj radikalnih pa je bilo izgnanih v pregnanstvo.

NEMČIJA. — Ruske oblasti napovedujejo, da se bodo sovjetske čete kmalu umaknile iz sovjetske zone Nemčije; seveda se govori, da bodo poprej sovjeti ustanovili v zahodni Nemčiji komunistično nemško vlado, ki bi nato za njimi prevzela oblast, kakor so to sovjeti storili v severnem delu Koreje. V vzhodnem delu Nemčije so sovjeti že ustanovili svojo komunistično policijo in pripravljajo tudi posebne komunistične milice. — V Berlinu računajo na to, da bodo komunisti iz sovjetske zone Berlina skušali izvesti "državni udar" v Berlinu, mesto zasesti in prevzeti vso oblast ter nato zahtevati, da zahodni zavezniki zapuste Berlin.

MADŽARSKA. — Madžarska vlada je po aretaciji kardinala Mindszentija objavila, da je kardinal vse priznal in priznanja tudi podpisal. Toda še pred svojo aretacijo je kardinal razposlal obvestilo svojim duhovnikom in raznim uglednim vernikom, v katerem pravi, da ni nikdar sodeloval v nobeni zaroti in da se v slučaju aretacije nikdar ne bo odpovedal svojim duhovskim častem.

"TRNJEVA POT DO MIRU"

IZVIRNO POROČILO SVOBODNI SLOVENIJI

Louvain, 29. decembra 48
Malo pred Božičem je prišel v Louvain bivši francoski zunanji minister Georges Bidault in je imel predavanje za dijakelouvainske univerze. Pred poslušalci, ki so popolnoma napolnili prostrano predavalnico, je razvijal svoje misli o "trnjevi poti do miru". Dejstvo, da te misli niso bile zgolj katederske, temveč zaključki, ki si jih je avtor napravil iz svoje prakse, je dalo predavanju posebno zanimivost, kakor tudi pomembnost. Tudi sam je dejal, da ne misli s svojimi besedami nič drugega kot dati "nauke bivšega profesorja bodočim profesorjem".

Ker ga je politična kariera pripeljala v najvišje svetovno diplomatsko in politično okolje je imel tedaj dostop do tajnosti, ki prepletajo politične transakcije. Zato je sam takoj v uvodu poudaril, da "je največja tajnost v tem, da tajnosti sploh ni".

Med trnjem je omenjal težave, ki jih povzročajo prevajanje na uradne jezike na mednarodnih kon-

Ako bodo v slučaju njegove aretacije potem slišali, da je on podpisal kaka priznanja ali pa odstopil, tedaj naj vedo, da to nikdar ne bo izraz resnice in zato on že v naprej proglašava vsaka taka priznanja ali pa izjave za neresnične in potvorjene. — Po vsem svetu pa se razvijajo protestna zborovanja in se sprejemajo izjave, ki obsojajo dejanje madžarske komunistične vlade.

USA. — Dva dni potem, ko je predsednik Truman prebral kongresu svojo poslanico o položaju Združenih držav, je državni tajnik Marshall podal demisijo. Odstopil je tudi državni podtajnik Lovett. Marshall je odstopil zlasti iz zdravstvenih razlogov (pred nekaj dnevi je bil operiran la ledvicah), Lovett pa je odstopil iz razlogov, ki so "predsedniku znani". Odstopil je tudi mornariški minister Forestall. — Predsednik Truman je izjavil takoj po teh ostavkah, da se ameriška zunanja politika zlasti do Rusije nikakor ne bo spremenila. Tako se bo torej "mrzla vojna" z Rusijo nadaljevala, dokler ne bo zmrznila. — Za novega državnega tajnika je imenovan Dean Acheson, za podtajnika pa Webb. Oba spadata v ožji krog Trumanovih osebnih znancev.

ferencah. Zavrgli so francoščino kot edini mednarodni diplomatski jezik in odprli vrata zmešnjavi. Saj, če so dovolili tri, oz. štiri uradne jezike, potem je verjetno, da jih bo jutri dvanajst. Ni razloga, ki naj bi zanikal pravico tudi jeziku Cervantesa, Camoensa, Dantea... V prevodih delajo številne „politične koncesije“, kar gotovo ne služi iskrenosti in sporazumevanju med narodi.

Konference, ki so sledile zadnji svetovni vojni, so zanimive po svojem postopku. Bistvo in glavni del razpravljanj so tvorila debatiranja o pravilnikih, o zapisniku... Cel teden so se n. pr. pregovarjali, ali naj povedo svetu ali ne, če e so kaj sklenili ali nič. Če ni možen odkrit in načelen razgovor, tedaj je pač naravno, da se začnejo prepirati o pravilniku.

G. Bidault je izrecno dejal, da mu je bilo večkrat žal, da se konference niso mogle vršiti na javnem prostoru pred stotisočero množico, da bi svet videl, kdo dela proti miru.

TRUMANOV PROGRAM

Predsednik USA Truman je novemu kongresu, ki je bil izvoljen dne 3. novembra, poslal svojo prvo spomenico, v kateri razlaga temelje svoje politike za novo vladno dobo štirih let, ki jo nastopa po svoji volilni zmagi. Novi program je vzbudil veliko pozornost, ker menijo, da je v svojih gospodarskih in socialnih določbah prekosil nekatere točke Rooseveltovega in socialnega programa. V svoji spomenici, ki se nanaša največ na ameriške notranje politične zadeve, predlaga Truman novemu kongresu:

1. pobijati je treba inflacijo, ki se prepreči s kontrolo cen; 2. davki se morajo zvišati za 4 milijarde dolarjev, da se zmanjša narodni dolg; 3. zakon proti delavskim or-

ganizacijam, ki nosi ime Taft — Hartley, se naj ukine; 4. socialna zakonodaja se naj izpolni z uvedbo starostnega pokojninskega zavarovanja; 5. uvedbo splošne zdravstvene službe, ki naj vsakemu Amerikancu zagotovi vso skrb za ohranitev zdravja; 6. obsežna podpora vlade šolstvu; 7. skrb za zgraditev primernih stanovanjskih hiš; 8. odstraniti vse predpise proti črncem ali pa proti drugim rasam.

V tej prvi poslanici Truman še ni govoril o svojih načrtih v zunanji politiki. Omenil je samo, da je treba olajšati vladno politiko v vprašanju sklepanja trgovinskih pogodb in prav tako je opozoril na to, da mora vlada olajšati določbe za prihod "razseljenih oseb" v USA.

Zlatomašnik Franc Bernik

Dne 5. nov. 1948 je umrl v Domžalah tamk. župnik, zlatomašnik in duh. svet. Franc Bernik v starosti 79 let. Pokojni je bilo globoko pobožen izredno delaven in vsestransko nadarjen duhovnik. Doma je bil iz Trate v Poljanski dolini, v Domžalah je prišel kot beneficiat 1903 in ostal tamkaj celih 45 let do svoje smrti.

Pok. župnik Bernik je vse svoje bogate darove postavil v službo svojega poklica. Bil je res ljudski duhovnik. Kot izvršten organizator je leta 1904 zgradil krasno domžalsko pokopališče, nekaj let zatem ustanovil domžalsko faro. zgradil mogočen društven dom, postavil hiralnico za ves domžalski okoliš, pozidal prelepo mašno kapelico Matere Božje na Goričici, popravil in povečal župnišče, zgradil župnijska gospodarska poslopja. Mnogo so pa prispevali tudi ameriški Domžalci. Vse je porabil za skupno dobrobit, sam je živel in umrl v revščini.

Toda graditeljska delavnost pok. Bernika je le majhen del tega, kar je v teku desetletij storil za duhovno rast svoje župnije. Skoro vsa leta je sam vodil vse verske in prosvetne krajevne organizacije, sam poučeval na ljudski in meščanski soli, imel vsako nedeljo in praznik dve maši s pridigo in pop. kršč. nauk, obiskoval in prevideval bolnike, sam vodil župnijsko pisarno, upravljal posojilnico in še našel čas, da je napisal celo vrsto knjig, med drugim za krajevno zgodovino pomembno delo "Zgodovina fare Domžale".

Ganljiva je bila njegova skrb za bolnike, za sirote, za bedne in nesrečnike, za študente.

Pokojnik je bil mož ognjevitega temperamenta, navdušen govornik, pri jatelj glasbe in sam komponist, prijeten družabnik, vesel značaj, ki je z vedro, šegavo besedo znal dvigniti srca, kakor malo kdo. Vse njegovo delo je preveval neporušljiv optimizem, ki ga je črpal iz svokega iskrenega prijateljstva z Bogom, iz svojega duhoventsva in ljubezni do svojega naroda.

Vsem, ki so ga poznali, bo župnik Bernik ostal v trajnem spominu kot svetel duhovniški lik.

KOLENDAR SVOBODNE SLOVENIJE je izšel

Vse naročnike, bralce in prijatelje lista prosimo, da ga čimprej dvignejo v upravi lista na Víctor Martínez 50. Po pošti ga pošiljamo samo onim, ki ga naroče.

Koledar Svobodne Slovenije je prva knjiga, ki so jo izdali slov. protikom. begunci. Naj ne bo nikogar, ki je ne bi imel v svoji hiši. Opozorite na koledar tudi svoje znance ali prijatelje, ali ga jim pa pošljite kot svoje novoletno darilo.

Poravnajte

naročnino

čimprej!

Mali človek pred velikimi vprašanji

V oktobru 1946 je prišla v Rim posebna komisija za izselitev evropskih beguncev v Južnoafriško Unijo. Takrat še niso bila odprta vrata v nobeno drugo državo in naval v njene urade na Via delle Botteghe Oscure je bil velik. Tudi prijav Slovencev ni manjkalo. Veden so, da bodo Italijo morali zapustiti in slišali so, da življenje v Južni Afriki ni težko, pa so se šli prijaviti.

Prijavljenci so dobili v izpolnitvev obsežne vprašalne pole. Med vprašanji se je nahajalo tudi za uboge begunce zelo čudno zvenече: "S koliko denarjem razpolagate?" Kandidati za izselitev so v odgovorjajočo razpredelnico pisali eden za drugim ničle. Sem in tja kdo jo je še prečrtal.

Z izselitvijo v Južno Afriko ni bilo nič. Pozneje se je izvedelo, kaj je bilo na stvari: Tamkajšnja vlada je izvedela, da so v strahu, da jim ne bi komunisti pobrali denarja, pobegnili iz držav Vzhodne Evrope mnogi denarniki. Omenjena komisija je zato imela od vlade samo nalog, da poišče te petičnike in pripelje v svojo državo kjer bi se združili s tamošnjimi. Komisija jih ni našla, ker jih ni bilo. Svoji vladi je morala poročati, da je med evropskimi begunci našla kmete in delavce, obrtnike in razumnike, da je našla polno malih ljudi, onih, ki jih je vlada iskala — "velikih" pa, da med njimi ni!

Poročilo te komisije svoji vladi nam sicer ni povedalo nič novega. Saj smo se mi sami prav od svojega rojstva prav dobro zavedali, da spadamo med male ljudi. Uspeh tega poročila je bil kvečjemu ta, da je za to našo lastnost zvedel, na takorekoč uraden način, tudi široki svet.

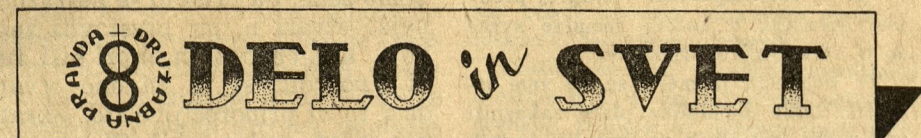
Da, mali ljudje smo, ponosni na svojo majhnost.

Ze od razpada srednjeveškega cehovstva, posebej pa od francoskega prevrata dalje stoji človeštvo pred usodnimi vprašanji. To so vprašanja o ureditvi človeške družbe, o odnosih med delom in kapitalom, med posameznikom in celoto, sožitja med sosedi sreče bodočih pokolenj.

Iz skrajnosti v skrajnost je v teku zadnjih stoletij drvelo človeštvo v reševanju teh vprašanj. Gibanjem, ki so dala ogromne predprave kapitalu, so sledila nova, vstajniška, ki so dala iste predprave delu, vsaj na videz. S tremljenjem in naporom za neomejnimi pravicami posameznika so sledili boji za brezmejnimi pravicami celote. Sožitje med sosedi je bilo v teku reševanja teh vprašanj porušeno in na njegovem mestu je zavladovalo sovraštvo in nestrpnost. Ureditve družbe za živeti rod in za bodočnost je bila reševana z ozkostjo, ki je često povzročala neizmerno gorje, rešitve družabnih vprašanj pa ni prinesla.

Ta vprašanja so namreč resnično velika in težka.

Slovenski mali človek je že v domovini stal pred reševanjem teh velikih vprašanj. Napor, ki jih je vložil v njih rešitev so znani, Tujina njegovega mišljenja, zlasti pa njegove jeklene volje, da

doprinese svoj delež k njih rešitvi, ni spremenila. Stojec pred temi velikimi in usodnimi vprašanji, jih je pripravljen tudi reševati, ali vsaj svoj delež prinesiti k njih rešitvi.

Zato z Novim letom 1949, čim je v novi zemlji imel kam položiti svojo trudno glavo po trdem dnevnem delu, spet pričinja z njih razmotrivanjem. Spet je zagrabil za pero, da zadobi misel polet, ta pa akcije.

Te vrstice piše preprost strojni ključavničar. Naslednji članek krojač. Tretjega delovni razumnik, nadaljnega peon v tekstilni industriji. Priden obrtnik je napisal potega, nočni čuvaj šestega. "Velikih" in petičnih ni med nami!

Mali človek pred velikimi vprašanji je tedaj slovenski izseljenec v boju za svoj obstanek in v prizadevanjih za srečnejšo in skladnejšo družbo. To ni prilika. Resničnost je, trda in neizprosna, kakor je trdo življenje v širokem svetu in kakor je neizprosna čas, v katerem smo bili rojeni.

Z vso resnostjo tedaj mali ljudje prevzemamo nase pisanje teh skromnih listov v "Svobodni Sloveniji", na katerih bomo govorili delujočim. Trdno smo prepričani, da bo slovenski izseljenec — mali človek pred velikimi vprašanji — z veseljem te liste bral, našel v njih marsikaj koristnega za pridobitev blagostanja, do katerega ima neoporečno pravico, razširil svoje obzorje, se utrdil v svojih prizadevanjih za srečno urejeno družbo, ter kar je glavno in končno: da bodo misli o pravilni rešitvi teh velikih vprašanj nekoč osrečile naš dom!

Kobal.

Socialno zavarovanje slovenskega kmečkega človeka

Kmalu bom obhajali 40 letnico, odkar je dr. J. E. Krek predložil dunajski zbornici zakonski predlog za socialno zavarovanje kmečkega stanu. Slovencem je Krek svoj predlog obširno razložil v brošuri "Kmečko socialno zavarovanje", ki jo je leta 1909 založil "Slovenski gospodar". S točnimi statističnimi podatki je Krek mojstrsko pokazal možnost izvedbe zavarovanja, predvidel vse njegove težave in slabe strani, a tudi njegovo veliko korist za napredek kmečkega stanu.

Krek kljub vsem prizadevanjem ni uspel. Ni našel polnega razumevanja med Slovenci samimi, še manj pa v dunajski zbornici, ki je predlog odklonila.

Trinajst let pozneje, leta 1922, se je jugoslovanski "Zakon o zavarovanju delavcev" samo z besedo dotaknil zavarovanja kmetov. Določil je, da se zavarovanje poljedeljskih delavcev izvede pozneje. Na žalost do izvedbe nikdar ni prišlo, izvzemši zavarovanja za primer nezgod pri poljedeljskih strojih, ki je bilo pavšalno.

Ponovni poiskus v letih 1942-1945 tudi ni prinesel zaželenih uspehov. Ostalo je samo pri osnutku. Izvedba so ovirale izredne gospodarske razmere, v prvi vrsti pa nerazumevanje pristojnih činiteljev.

Sedanji oblastniki v Jugoslaviji prav tako nimajo korajže ali volje rešiti to vprašanje. Tudi njihov zakon o zavarovanju delavcev je ponovil usodno napako iz leta 1922 — zavarovanje kmetov je odložil na poznejši čas. Morda v smislu svojih načrtov računajo, da je to zavarovanje nepotrebno z ozirom na popolno podržavljenje in kolektivizacijo kmečkih posestev, ali pa se jim zdi vprašanje pretežno in radi obstoječega poraznega gospodarskega stanja v državi nerešljivo.

Kljub vsem dosedanjim neuspehim poiskusom pa vprašanje ni nič manj pereče. V bodočnosti — ko bo zasijala zarja prave svobode — bo treba nujno pristopiti k praktični izvedbi kmečkega socialnega zavarovanja.

Po objavljenih podatkih iz preteklega leta šteje Slovenija s priključenim delom Primorske 1.350.000 prebivalcev, od teh se jih približno 60 odstotkov

preživlja izključno z kmetijstvom. To pomeni, da 60 odstotkov slovenskega naroda ne uživa sadov socialnega zavarovanja, ki je nujna zahteva časa in potreba sodobnega človeka.

Zahteva pravičnosti je, da so zavarovani vsi, prav vsi, katerim je kmetijstvo poklic. V poštev pridejo kmetje-gruntarji, mali posestniki, kočarji, dniarji, posli, gozdni delavci, viničarji in vrtnarji z vsemi člani njihovih družin. Edino izjemo predstavlja izvrševanje drugega samostojnega poklica.

Nosilec zavarovanja naj bi bil pod nadzorstvom svobodnih delavskih in delodajalskih združenj se nahajajoči samoupraven zavod z deželnimi podružnicami. Samoupravni organi naj bi bili za določeno dobo voljeni naravnost od volilcev, v vseh organih pa naj bi vladala pariteta med delavci in delodajalci. Samoupravni organi pa naj bi o svojem delu polagali obračune zavarovancem.

Najteže rešljivo vprašanje bo pa še vedno višina in način pobiranja prispevkov.

Višina prispevkov se lahko določi na podlagi točnih statističnih podatkov, ki

OMEGA:

TRINAJSTA PLAČA V ARGENTINI

Trinajsta plača kljub bogati socialni zakonodaji, ki smo jo imeli, v domovini ni bila zakonito določena. Poznale so jo le nekatere javnopravne ustanove kot: Pokojninski zavod za nameščence, Javna borza dela itd. za svoje nameščence, določeno s posebnimi predpisi v svojih službenih pragmatikah. Nekatera trgovska podjetja in večina zasebnih zavarovalnic so 13. plačo svojim uslužbencem sicer dajala, zakonito pa v to niso bile primorane. Bela vrana je bil podjetnik, ki si je upal iti tako daleč, da je za Božič ali Novo leto izplačal letno nagrado ali vsaj kak njen del ročnemu delavcu. Če se je to pripetilo, se je zapisalo v časopisju kot izreden dogodek, izplačnik pa je bil pohvaljen kot človek izredne socialne pravičnosti.

In vendar je že sv. Oče Leon XIII. v svoji znameniti okrožnici o socialnem

pokažejo število zavarovancev posameznih panog kmetijstva, njih starostno porazdelitev in povprečno zdravstveno stanje, denarno zmogljivost kmečkega gospodarstva in visino stroškov, ki jih bo zavarovanje zahtevalo.

Lastniki zemlje naj bi prispevke plačevali skupno z ostalimi davki kot poseben pribitek na zemljarino. Kdor ima več zemlje bo plačal več, kdor pa manj, pa sorazmerno manj. Posli, dniarji, kočarji, viničarji, gozdni delavci in vrtnarji pa naj bi plačevali prispevke z ozirom na visino zaslužka, ki naj bi se obračunaval mesečno ali najmanj četrtletno.

Kmečko zavarovanje pa bo morala posebej podpreti tudi država, saj ji bo z njegovo uvedbo odpadlo 95 odstotkov stroškov, ki jih je pred vojno imela z vzdrževanjem zdravstvenih občin.

Upravni stroj kmečkega zavarovanja bo moral biti organizacijsko na višini, vreden napredka in dobe, v kateri živimo. "Uradnega šimlja" tam ne bo smelo biti! V službo zavarovanja bodo smeli biti sprejeti le ljudje npravne neoporečnosti in zadostne strokovne izobrazbe, ki bodo svoje delo vršili z voljo in ljubeznijo ter čutom odgovornosti. Iskati pa bodo morali tudi novih načinov za izpolnitev zavarovanja, da bo isto res služilo svojemu, namenu. Mogoče je res, da takih ljudi sedaj manjka, toda to zahteve ne spremeni: jih bo treba pa vzgojiti!

Posebna pozornost pa se bo morala posvečati zdravniški službi. Ako bo ta dobra, tedaj bo zavarovanje uspešno. Izkušnje uče, da naj bo zdravnik plačan od ordinacije, zavarovancu pa naj bo dana možnost izbire med dvema ali tremi zdravniki v svojem bližnjem ali daljnem oklišu. Tako bo zdravnik prisiljen, da se bo za bolnike zanimal — ali pa bo brez pacientov in brez zaslužka. S tem bo odpadlo zdravljenje "po tekočem traku", kakor se je neredko vršilo v preteklosti v ustanovah socialnega zavarovanja in v zdravstvenih občinah.

V zvezi z izvedbo kmečkega socialnega zavarovanja je vrednih obravnavanja še mnogo drugih vprašanj. A naj bo dovolj! Te vrstice imajo v prvi vrsti namen vzbuditi med nami zanimanje za to zavarovanje in dati grobe obrise njegove rešitve. Zato bo vsakdo, ki ljubi svojo grudo prisluhnil njih klicu.

Kmečki stan je dal največ žrtev v borbi za svobodo. Največ je trpel in tudi danes nosi glavno težo odpora proti nasilju. Novourejena domovina se mu bo zato z uvedbo kmečkega socialnega zavarovanja vsaj nekoliko oddolžila.

—ta—

1891. ugotovil, da izvira pretežna večina svetovnega bogastva iz **nadvrednosti dela**, to se pravi, da iz vrednosti tistega dela, ki so ga storile milijonske množice delavcev, a zanj niso dobile plačila, ker so prejemale manjše plače, kakor pa je bilo po njih opravljeno delo vredno. Čimbolj je bil delavec po kapitalizmu izžeman, temvečja je bila razlika med dejansko storjenim in med premalo plačanim delom, razlika, ki jo torej v socialnem vprašanju poznamo pod pojmom **nadvrednost dela**.

Vsi družboslovci pa, tako oni, ki so za nasilni prevrat družbe, kakor oni, ki zagovarjajo razvojno spremembo obstoječih socialnih neskladij, so soglasni v tem, da se vrednost dela čisto natančno določiti ne da in ne more. Zakaj delo ni kot blago, ki se ga da izmeriti (Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)
dolžinsko ali pa določiti s tehniko. Zato je delo v posameznih slučajih višje plačano, kot je pa vredna dejanska storitev (na pr.: mnogokrat previsoka plača nekaterih generalnih ravnateljev in višjega osebja sploh), v ogromni večini pa premalo, s tem, da se delovnemu človeku za njegovo storitev ne daje pravična protivrednost v blagu ali v denarju. Zato je težnja delavskih množic, da se jim prizna ne le neka 13. plaža, temveč tudi pravica do soudeležbe na dobičku podjetij vsepovsod, kjer njihova moč bogati posameznike in svet, popolnoma upravičena in v skladu s pravičnostjo.

V Argentini pa je 13. plača, letna dopolnilna plača (Sueldo anual complementario) z zakonom priznana vsem delavcem. Tozadevno predpisi določajo: "Vsi podjetniki, tako osebni, kod pravne osebe, ki zaposlujejo delavce ali nameščence, so dolžni izplačati svojim delavcem ali nameščencem do vključno 31. decembra vsakega leta najmanj eno letno dopolnilno plačo. Pod letno dopolnilno plačo se razume 12. del vseh prejemkov ali plač, ki jih je dobil delavec ali nameščeneec v zadnjem koledarskem letu.

Kadar delavec ali nameščeneec zapusti službo podjetnika, bodisi po svoji volji, bodisi, da je bil odpuščen, ima pravico zahtevati, da se mu izplača tisti del letne dopolnilne plače, ki znaša 12. del plače, ki jo je imel v trenutku izstopa iz službe v zadevnem koledarskem letu.

Izplačilo letne dopolnilne plače mora biti zjamčeno v skladu s predpisi zakona št. 11.278 (Sobre proteccion del salario).

Podjetniki, ki izplačajo obvezno letno dopolnilno plačo, so dolžni v 5 dneh poslati argentinski narodni banki 5 odstotkov skupnega zneska iz tega naslova. V to so podjetniki upravičeni odtegniti delavcem in nameščencem 2 od-

stotka ob času izplačila." (Naprej predpisi določajo, v katere socialne svrhe se ti cdtegljaji uporabijo.)

"V nobenem primeru se ne sme izplačilo letne dopolnilne plače zakasnit nad 7 dni, določenih za izplačilo rednih prejemkov po zakonu o delu."

Tako argentinski zakon.

Kadar Slovenci govorimo in pišemo "13. plača", nam ta izraz šumi v ušesih bolj kot pojm miloščine, kakor pa kot pojm pravice, ki delavcu pripada kot plača, ki jo je zaslužil že med letom, s tem, da je več delal kot pa je za storjene protivrednosti prejemal vrednosti v denarju. Argentinski zakon izraza "13. plača" ne pozna, marveč jo imenuje letna dopolnilna plača. Delavec naj bi torej z njo prejel tisto, kar je med letom premalo prejel. Zakonodajalec s tem izrecno priznava, da delavec dejansko več stori, kakor pa se mu plača z redno mezdo. Tak duh zakona je pravilen in ga moremo, sami nevajeni ga, naravnost občudovati. Če pomislimo dalje, da se letne dopolnilne plače morajo izplačati najkasneje na Silvestrovo, ko podjetja še nimajo sestavljenih bilanc in ne uspeha tekočega gospodarskega leta, moramo reči, da je zakonodajalec z določbo o letni dopolnilni plači naravnost predpostavil, da pripada le-ta delovnim množicam v vsakem primeru, zato, ker je proizvodni proces kapitalističnih podjetij tak, da delovne množice redoma nikoli ne prejemajo svoji storitvi primernih plač. Tudi ta duh, ki veje iz navedenih predpisov, je zdrav in pravilen in daje upanje, da bo zakonodajalec upal iti še naprej: do uzakonitve delavske pravice do soudeležbe na letnem dobičku podjetij.

Kot delavci katoliškega svetovnega nazora torej radi priznamo, da je duh, ki veje iz kratkih določb o letni dopolnilni plači v Argentini, duh krščanstva. Zato bo slovensko delavstvo ta in podobna prizadevanja podpiralo.

bolno ženo. Pa pridejo še najrazličnejše stvari n. pr. prestaviti težko orarje, če moških ni pri hiši, tudi izposoditi si to ali ono stvar, dasi to ni priporočljivo itd. Skratka: sosede vedno rabiš. Obratno pa tudi sosede vedno rabijo Tebe.

Če le moreš, si ob takih prilikah poiščeš "sosede" svoje narodnosti. Z njimi se najlažje pogovoriš, dasi kasteljanščino za silo že obvladaš. Radi tega sem mneja, da bi bilo treba postaviti nove osnove sosedstva, ki pa naj bi temeljile na utrditvi temeljnih izročil našega naroda, zlasti našega podeželja. To bodo zdravi odnosi, ki bodo vsakemu posebej in vsem skupaj lajšali življenje. Za lažjim življenjem pa menda vsi stremimo.

Ustvarjajmo dobre odnose. Vedna pripravljenost na medsebojno pomoč naj bo njih značilnost. Ti sam nikdar ne odreci pomoči svojemu sosedu, če Te rabi in on Ti bo tudi pripravljen pomagati, kadar bo treba. Zelo kali odnose med sosedi, če se eden na drugega jezno drži. Zato naj bi svakdo poskušal tekom časa zabrisati sledi raznih taboriščnih razprtij, ki se že zdaj marsikomu samemu zde neumne, in z vsemi Slovenci v njegovi bližini živeti res kot dober sosed, četudi brez nekkih prisišnejših odnošajev.

Na dobro sosedščino je razumljivo treba paziti tudi pri sosedih drugih narodnosti. Pa naj si bodo to sosede po bivališču, po delu ali čem drugem. Tu narodna prenapetost še daleč nima tiste ostrine, kot jo je imela v nesrečni šovinistični Evropi. Morda si že imel priliko občutiti, da Ti Italijan tu-

kaj nikakor ni sovražne že iz tega razloga, ker si Slovenec. Moramo pač tudi mi nekaj svoje privzgojene nestrpnosti odpraviti, da bomo mogli v miru živeti med ljudmi, ki niso bili vzgajani v nestrpnosti. Pokažimo jim, da imamo smisel za dobro sosedstvo. Saj ga imajo tudi oni. Izraz "vecino" je pri Argentincih često uporabljan. Videl sem vabila za neko 50 letnico, kjer je slavljeneec vabil svoje "sosede". Ob volilni kampanji v marcu si mogel na več krajih videti na zidovih napiše "Vecino vota a este y este" — "Sosed, voli tega in tega".

Vzpostavitev dobre sosedščine, v kolikor seveda ista v posameznih predmetjih tega velikega mesta že ne obstoja, pa naj bi dobila svoje zunaji izraz tudi v rabi naziva "sosed". Iskušnje imamo, da se naši organizacijski izrazi pravzaprav niso nikoli dobro udomačili. Pri "Orlu" ali "Sokolu" je bilo vedno nerodno reči "brat", če si na dotičnega vikal, ker bratje se običajno tikajo. Zgodil se je celo primer, da je nekdo poskušal tej nerodnosti izbegniti s tem, da je dejal: "Gospod brat", kar je pa mejilo že skoraj na zafrkacijo. "Tovariša" so našim delavskim organizacijam ukradli komunisti in, ker delavske organizacije z njimi niso hoteli imeti nič skupnega, so ga orustile. "Kolega", "Priatelj" itd. kar so nekatere organizacije tudi uporabljale, se ni udomačilo in morda je še celo tuje zvenelo.

Začnimo tedaj skupno z dobro sosedščino ob Novem letu, uporabljati tudi izraz "sosed". Poskusimo: "Sosedje, "BOG VAM DAJ SREČO V LETU 1949!"

TOVARNE BREZ DELAVCEV

Kar je bilo nekdanj samo zlat sen industrijecev, je zdaj morda blizu ureničenja: Predstavlja si toj varno, prostorno, snažno, brez delavcev v delavniških prostorih. V vseh tvornici ni več osebja, kakor nekaj tehnikov, ki na posebnem balkonu opazujejo različne razpredelnice in uravnavajo od daleč brezhiben tek strojev. Surovine v vozičkih gredo skozi vrsto strojev ter se koncem nje pojavijo kot gotovi izdelki pripravljeni za razpečavanje: radijski sprejemniki, hladilniki, polnilna peresa, vlačilci in še najrazličnejše vrste drugih čud.

Te bodoče tovarne se bodo od sedanjih ločile toliko, kolikor se razlikuje moderna hidroelektrična centrala od stare s parnimi stroji strojniki in kurjači. Ko se namesti hidroelektrika, je treba le uravnavati njeno delovanje in sorazmerno porazdeljevati proizvedeno gonilno silo. Podobno je videti, da se bo zgodilo v tovarnah.

Nikjer ne pride človekova nepopolnost, morda bi rekli "nazadnjaštvo", tako do izraza kakor v tovarnah. Imamo že stroje, ki vidijo boljše, kot človeško oko, ki računajo z večjo natančnostjo kot možgani, vpisujejo z večjo zanesljivostjo kot spomin in delujejo bolje, hitreje in brez prekinitev.

Na način mehničnega nadzorstva so vodili med vojno čisto avtomatsko izdelovanje kemičnih proizvodov, petrolejskih in kavčukovih izdelkov ter avtomobilskih

stavbnih delov. Tovarne v Oak Ridge vodijo v glavnem s pomočjo instrumentov. Z njimi so tam dosegli, da ne rabijo več kot dvajset delavcev na vsak kilometer in pol — v tovarni, ki je dolga kakih 17 km!

Avtomatske tovarne bodo sestavljene iz mehaničnih bistveno različnih enot. Vsako posebej in vse skupaj bodo upravljali iz osrednjega urada. Vzemimo primer izdelovanja telefonskih delov: Prvi stroj z roko bo vzel črno škatljo iz bakelita, v katero bo treba vložiti mehanizem za prenos in sprejem ter jo bo položil na trak, ki jo bo nesel k drugemu stroju z roko, da ji bo dodal vrvico. Ostale dele pa bodo spet privili zraven "stroji z roko". Ko bo izdelek dokončan, ga bo trak spustil v prenašalec, ki ga bo prenesel na prostor, kjer se pregleda in mehanično zavije.

Splošna uvedba avtomatskih tovarn bo prinesla čisto nov industrijski in gospodarski red. Z nepretrganim 24 urnim obratovanjem bodo tovarne proizvajale mnogo več cenejših in boljših izdelkov, kakor so današnji, kajti stroji bodo hitrejši, natančnejši in donosnejši.

Možnost izmenjave osnovnih strojev bo omogočila podjetniku vedno prilagajati tovarno novim potrebam ali nujnim zahtevam po drugačnih izdelkih. Take spremembe bodo izvedli vedno v apartih o-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Milan Majnik:

DOBRA SOSEDŠČINA

Pri nas doma so med sosedi veljali posebni odnosi. "Sosedje so prvo sorodstvo", se je glasil rek. Zlasti v podeželju je bila sosedščina zadeva, na katero se je veliko dalo.

Značilno za odnose med sosedi je morda bilo dejstvo, da so bili sosede poklicani na pomoč, zlasti ob težkih nesrečah in žalostnih dogodkih. Vesele dogodke je opravila družina sama, včasih ob součestvovanju sorodnikov: pri krstu so imeli besedo botri, pri birmi prav tako, na ženitovanju starešina in priče itd. Sosedje pa so v glavnem prišli v poštev ob smrtih. Kadar je kdo umiral, so poklicali sosede. Ako je bil umirajoči slučajno s katerim od njih sprt, tedaj je imel na smrtni postelji priliko, da se spravi z njim. Sosedje so bili končno tisti, ki so pripravili mrtvega dom — jama in ga položili vanjo. Poleg smrtnih primerov so bile nesreče tiste, ki so priklicale sosede na po narodnih izročilih dolžno pomoč. Požar, povodenj in slično so dali sosedom priliko, da se izkažejo.

Iz tega bi nekako sledilo, da bi bilo po naših narodnih izročilih preveč trditi, da je med sosedi vladala ljubezen. Ljubezen, v pravem pomenu besede, ima vse preveč družinski pomen, da bi se isto moglo zahtevati tudi od sosedov.

Dobri odnosi in medsebojna pomoč je bila tista, ki se je od sosedov upravičeno zahtevala. Morda smo včasih grešili prav v tem, ker smo prenekaterikrat ši v svojih vzorih tako daleč, da smo zahtevali preveč — ljubezen med sosedi, ki je bila često iz najrazličnejših razlogov neizpeljiva, dočim dobri sosedščini ni bilo nikakih ovir.

Pa življenje se je spreminjalo. Tovarniškem delavcu in obrtniku so postali sosede njegovi sodelavci v tovarni in delavnici, dijaku njegovi sošolci, uradniku pa njegovi souradniki. Sosedščina je začela dobivati širši pojem, ne, da bi utrjenemu kmečkemu sosedstvu kaj odvzemala ali dodajala. Spominim se, da je nekaj mestnih ljudi imelo lepo navado, ki so jo obdržali tudi v tujini, da so ljudi, ki so jim bili tako blizu, da ni bilo več primerno imenovati jih "gospode", niso jim pa bili še tako domači, da bi se recimo tikali z njimi, nazivali s "sosedi", tudi, če to niso bili njih sodelavci, souradniki ali sošolci. In? Zdi se mi, da je naziv "sosed" povsod naletel na zelo lep odjek.

Zdaj živimo v novih okoliščinah in "sosedov", ki smo jih imeli v taboriščih vse preveč, često pogrešamo. Sam sem doživel primer, ko je bilo treba ob treh ponoči odnesti do najbližje avtomobilske ceste

(Nadaljevanje s 4. strani)
srednje uprave. Tehnični strokovnjaki bodo preuredili izdelovalne struje in ves sistem bo pričel ponovno delovati. Ta prilagodljivost bo zelo olajšala proizvodnjo novih izdelkov. Sedaj podjetnik, ki želi začeti z izdelavo novega predmeta, mora izločiti skoraj vse stroje in jih nadomestiti z novimi, kar pa čisto preveč stane. Tako danes nihče ne izdeluje gramofonov, ki bi prenašali brez prekinitve cele simfonije, kajti, četudi je to tehnično izvedljivo, bi bilo treba zavreči dosedanje stroje, v katere je industrija vložila težke milijone dolarjev.

V zadnji svetovni vojni se je vključilo v industrijo v treh letih več novih izdelkov, kakor pa prej v 30 letih. In kljub temu se ljudje sprašujejo, kje so tiste čudovite iznajdbe, o katerih je toliko razpravljalo tisk. Dokler ne bodo v tovarne uvedli novega sistema, ki bo proučnejši in bolj prilagodljiv za nove izdelke, ne bodo začeli z izdelovanjem novih tipov avtomobilov, vlakov, hiš, hladilnikov itd.

Verjetno je, da bo nastop avtomatskih tovarn začasno dvignil brezposelnost. Toda gospodarski strokovnjaki so si edini v tem, da bo to le prehodno. Ne pozabimo, da se je brezposelnost povečala tudi

o tem, ko se je pričelo množično obratovati s stroji. Vse je bilo namenja, da stroj izpodriva človeka. Pa se je pozneje izkazalo, da je izdelovanje novih strojev zaposlilo več delavcev, kakor pa je bilo prej zaposlenih v odgovarjajočih strokah. Z nastopom strojev se je namreč močno razširil trg, človekove potrebe so narastle. Na ponoven sorazmerno še nikdar enak povisek človekovih potreb računa tudi avtomatska industrija. Pri tem se pa ta industrija dobro zaveda, da njen sistem ne bo trajne vrednosti, če se ji ne posreči povečati človekovih potreb, razširiti s tem trga in z obojim odpraviti brezposelnost. Napredek avtomatske industrije bo uvajal rastoče število tehnikov in strokovnih delavcev. V prehodni dobi se bo brezposelnost zelo zmanjšala z graditvijo avtomatskih tovarn.

Velike prednosti tega gospodarskega sistema bodo, po mnenju strokovnjakov, ki ta sistem boljše poznajo kot mi, omogočile znižanje delovnega tedna na 3 ali pa celo samo na 2 dni v tednu. Velikansko zmanjšanje režije bo dopustilo zvišanje plač in pocenitev izdelkov, po katerih se bo začelo povpraševanje. Življenjska raven bo pa dosegla višino, kakor jo še ni.

(Iz angleščine)

Stanovska misel si ulira pot v Zedinjene države

Še pred dobrimi desetimi leti so bile pravice delavcev v USA močno omejene. Povsod se je čutila nadmoč od vseh potankosti organiziranega kapitala. Delavske organizacije pa obstoječa zakonodaja omejevala v razvoju in delovanju.

Druga svetovna vojna pa je prinesla v tem pogledu temeljite spremembe. Združene države so šle v vojno. Proizvodnja se je morala povišati. V dosego tega pa je bilo treba pridobiti delavce. To je bil eden glavnih vzrokov vsled katerih je predsednik Roosevelt začel misliti na novo socialno zakonodajo in ugoditev dolgotrajnim zahtevam delavstva.

Rooseveltovi načrti so bili uzakonjeni pod splošno znanim imenom "Wagnerjev akt". S to zakonodajo se je delavskim strokovnim organizacijam priznala polna pravica zastopati delavce pred delodajalci, splošna zaščita delavskih interesov, zboljšanje delovnih pogojev s kolektivnimi pogodbami, svoboda organiziranja in svoboda stavke. S tem je prenehala samovolja kapitalizma nad delavstvom v USA.

"American Federation of Labor" (AFL) in "Congress of Industrial Organisations" (CIO), ki sta danes največji delavski strokovni organizaciji v USA sta znali z zakonodajo priznane ugodnosti pravilno izrabiti. Na eni strani sta preprečili, da delavstvo ni šlo v komunizem, na drugi strani pa sta odločno branili pravice delavstva pred kapitalisti.

Predstavniki podjetnikov so videli, da se preko delavcev, s samo enostranskimi odločbami, ne de več iti naprej in so začeli upoštevati mnenja in želje delavstva. Pričelo se je praktično sodelovanje delavcev s podjetniki.

Predsednik organizacije CIO Muray pravi, da so grožnje s policijskimi nastopi izginile za vedno, iz podjetij.

Podjetniki so začeli ceniti koristi sodelovanja in smatrati svoje uslužbenke kot potrebne sodelavce in pomočnike. Strokovno organizacijo delavcev so spre-

jeli kot graditeljsko silo, ne samo na socialnem, temveč tudi na gospodarskem področju. Delavske strokovne organizacije vabijo na svoje seje, kjer se proučujejo načrti za socialni in gospodarski napredek dežele, tudi podjetnike. Svobodna in vsestranska izmenjava misli je rodila medsebojno razumevanje s praktičnimi uspehi. Mnogi podjetniki so že pritegnili svoje delavce k sodelovanju v vodstvu in pri organizaciji podjetij ter jim ob koncu leta priznajo in tudi dejansko izplačajo odgovarjajoč delež od dobička podjetij. Nad 20.000 podjetij v USA to danes praktično že izvaja.

Murray, ki je praktičen katoličan, pravi, da se s tem tudi v USA izpolnjuje volja Božja in obenem postavlja najmočnejši zid proti barbarskemu komunizmu.

Veliko pripomorejo k širjenju stanovske misli v USA katoliške socialne organizacije s pomočjo delavnih in požrtvovalnih delavnikov.

Ena najbolj znanih takih organizacij je "Catholic Conference of Industrial Problems". Ta organizacija je v preteklem letu priredila v New Orleansu kongres za proučevanje socialnih vprašanj. Na petih konferencah so gospodarstveniki, industrijalci in strokovničarji skupno obravnavali socialna in gospodarska vprašanja in izdelovali načrte za njih reševanje po načelih papeških socialnih okrožnic.

Med mladino je posebej aktivna katoliška mladinska organizacija "Catholic Gouth Organisation". Ta šteje po najnovejših podatkih 100.000 članov obojega spola. Za socialno vzgojo članstva in za praktično delo na socialnem in gospodarskem področju vzgaja članstvo v Sheil Scol of Social Studies. Čikaški pomožni škof Bernard J. Shel je protektor šole in skrbi, da se socialni nauk Cerkev v dušah mladine čimbolj pogloblja. Šola je bila ustanovljena po posebnem naročilu Svetle Stolice iz Rima. V to šolo je položeno veliko upanje, ker pričakujejo, da bodo izšli iz nje

res pravi apostoli stanovske misli v obširnih Zedinjenih državah.

Obstoji že več manjših organizacij z istimi cilji, ki pa so deloma bolj krajevnega značaja in delujejo pod okriljem Katoliške Akcije.

Uzakonitev Taft-Hartlejevega zakonskega predloga je razveljavila Wagnerjev akt in delavske pravice in razvoj strokovnih organizacij močno omejila. Ponovna izvolitev Trumana — ki

Argentinska katoliška delavska mladina o stanovajskem vprašanju v Provinci Buenos Aires

(La Juventud Obrera)

Ena najbolj perečih vprašanj delavcev v provinci Buenos Aires je stanovajsko vprašanje. Ta veliki problem, tako na deželi, kakor v večini industrijskih središč se pa se neprestano povečuje s prihodom novih emigrantov.

Združenje J.O.C. (Juventud obrera catolica — Katoliška delavska mladina), ki je organizirano v vsej tej provinci, je izvedlo podrobno proučitev tega vprašanja. Ugotovno je, da izmed vseh podrazredov tega problema, ki so: gospodarski, socialni, fizični in нравni, zahteva najtežje rešitev gospodarski del. Z rešitvijo tega bi se tudi ostali dali veliko lažje rešiti.

Nimamo namena govoriti o stanovajskem vprašanju kot takem. Ugotoviti hočemo le, zakaj delavec ne premore svojega stanovanja, zakaj je to tako drago in kaj se mora napraviti, da se zniža cena stanovanjem.

Torej v sporazumu s tem, kar smo videli, proučevali in končno tudi na lastni koži občutili: stanovanje je drago. Nasprotno temu, kar se govori, da delavec zasluži dobro in da si zato lahko postavi svoje lastno bivališče, trdimo mi, da večini to ni mogoče, ker ne more plačati visokih vsot, ki so potrebne za zgraditev bivališča.

In zakaj je stanovanje drago? Po našem mnenju iz naslednjih štirih razlogov: pomanjkanje delovnega in tehničnega znanja, visoka cena zemljišč in gradbenega materiala, spekulacija z zemljišči in pomanjkanje istih ter mestna birokracija in mestni davki.

Pomanjkanje delovnega in tehničnega znanja izhaja iz tega, ker argentinski delavec stalno menjava delo in se radi tega ne more izučiti. Pri težakih pa pride v poštev tudi pomanjkanje znanja iz tega izhaja, da nimamo nikdar delavcev, ki bi dolgo časa delali v istem poklicu, prejeli osnovno znanje in bili radi tega tudi primerne uporabni. To samo po sebi podražuje bivališče.

Visoka cena zemlje: poglejmo na primer samo košček zemlje v okolici Buenos Airesa stane več kot 8.000 Pesov in to še na mestih oddaljenih od industrijskih in prometnih točk. Temu se pridruži še visoka cena gradbenega materiala, kar je nato skupno s prvo vzrok podražitve bivališč. Razen tega gradnja visokih stavb, ki jih grade razna močna kapitalistična podjetja, kot na primer luksuzna stanovanja, sportna igrišča itd, porabijo velike količine gradbenega materiala. Razumljiva posledica tega je njegovo pomanjkanje in spekulacija z njim.

V zadnjem času tudi gotove

je že svoj čas dvakrat dal veto proti Taft-Hartlejevemu predlogu, pa ga je obakrat senat z nasprotno večino preglaseval —, ki je zmagal v prvi vrsti z glasovi delavcev in katoličanov, daje upanje, da se bo stanovska misel v Zedinjenih državah še razvijala in, da bo prišel dan, ko bo USA dala zgled prave demokracije tudi na gospodarskem področju.

—ta—

mestne (občinske op. uredništva) ureabe ovirajo in zaustavljajo nadaljevanje graditev. Poleg tega se je k podražitvi delavskih bivališč pripomoglo še z gotovimi davki.

Pro nasem mišljenju pa je treba ta tako pereč problem odločno rešiti. Mislimo, da s tem, kar predlagamo, pomagamo k njegovi rešitvi.

K temu, da bodo naši delavci bolj sposobni v svojih poklicih predlagamo naslednje:

1) Boriti se proti nepismenosti in izostanjanju iz sol, da bo imel naš bodoči delavec bolj temeljito osnovno znanje.

2) Delavca izučiti v nekem poklicu, da bo s prakso, ki jo bo dobil z leti plodonosen, ne samo za sebe, temveč tudi za industrijo, v kateri dela.

3) Povečanje števila osnovnih in specializiranih tehničnih sol, da bomo imeli delavce - tehnike, teoretike in praktike, ki bodo s svojim znanjem pripomogli k hitrejšemu in boljшему grajenju stanovanj.

Za preprečenje spekulacije in dviga cen materialu predlagamo:

1) Utrditev cen gradbenega materiala po državi.

2) Primerno porazdeljevanje gradbenega materiala med stavbna podjetja v skladu z njihovimi resničnimi potrebami.

3) Ustavitev gradbenih del, ki porabijo veliko materiala, pa njih dokončanje zdaj ni nujno potrebno.

4) Razširitev zakona št. 4.114 na veletrgovce in gradbenike, ki neupravičeno dvigajo cene.

V vprašanju zamljišč in delovne sile naj vlada uporabi sredstva, ki so potrebna, da se doseže socialna pravica, ki je v teh težkih časih tako nujno potrebna. Mi mislimo, da se mora, med ostalim, uporabiti naslednja sredstva:

1) Razlastitev velikih neizrabljenih točk. Ta zemljišča naj se nato delavcem prodajo po najnižjih možnih cenah ali pa naj se na njih začne z graditvijo delavskih stanovanj na veliko.

2) Odprava zemljiških davkov na zemljišča dokazano nepremožnih ljudi.

3) Podpreti zadružno mesto, ki ga bo v kratkem zgradila zadruga "Siempre Adelante".

4) Zahtevati od industrijcev in trgovcev, da zgrade bivališča za svoje delavce in uradnike.

5) Odpust davkov in pospešitev dovoljenj osebam, ki gradijo lastne hiše.

6) Ureditvev in pospešitev posojil, ki jih daje za gradnjo stanovanj Narodna hipotekarna banka.

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

Na podlagi vsega, kar smo ugotovili, mislimo delavci, da se bo lahko znižala cena stanovanj in da se bo lahko pospešila njih graditev.

Želimo tudi da je enodružinska delavčeva hiša nezasegljiva in se v ta namem obračamo na parlament, da to kmalu uzakoni. Mislimo, da imajo ljudske mase, ki so v svoji osnovi tiste, ki s svojim dnevnim delom dajejo domovini napredek, pravico premoči lastne

Milan Majnik:

DRUŽINSKE PLAČE

„Družinska plača je nujen predpogoj za pravilno in pravično ureditev delovnih prilik pri nas in drugod in je hkrati predpogoj za zdravo družinsko življenje in narodovo rast“. Ta stavek je zapisan v prvi, takoimenovani „ilegalni“ izdaji programa „Stanovske ureditve Slovenije“, ki je izšla v Ljubljani avgusta 1943.

„Družinska zaščita odgovarja življenjskemu poslanstvu posameznika, ker v družini pridejo najbolj do izraza njegova najizbranejša čustva. Radi tega mora biti ves trud, ki stremi k družinskemu blagostanju spoštovan in od občestva prvenstveno upoštevan kot najznačilnejše sredstvo za pospeševanje zboljšanja človeškega rodu in za utrjevanje duhovnih in нравnih načel, katera sestavljajo bistvo družabnega sožitja“. Tako se pa glasi osmo argentinsko „Decrecho del trabajador“, ki ga je skupno z drugimi devetimi pred dvema leti proglasil general Peron.

Obe stališči sta v svojem bistvu enaki, ker izhajata iz istih duhovnih osnov in zasledujeta iste velike cilje. Izvedbo takih vprašanj pa je itak najboljša, da vsak narod svojim prilikam odgovarja očee uredi.

Hočem le, ne da bi šel v podrobnosti izvedbe katerega prej omenjenih načel, povdariti nekaj splošnih osnov na katerih mora temeljiti rešitev vprašanja družinskih plač.

Z družinskimi plačami mora biti družina zaščiten. Ker s premajhnimi plačami družina ne more biti resnično zaščiten, bi tedaj iz tega sledilo, da družinske plače morajo biti zadostne za zdrav razvoj družine. Praktično bi se to reklo, da morajo doseči višino, s katero je poleg redne plače družinskega glavarja seveda, mogoče skrbeti, da imajo vsi člani družine primerno stanovanje, zdravo in zadostno hrano, dostojno obleko in obutev, možnost šolanja in strokovne izučitve in, kar je posebej važno — tekom časa s pridnostjo in varčnostjo — možnost postavitve lastnega doma. Z družinskimi plačami, ki so premajhne, da bi se z njimi ti cilji dosegli, se vzoru družinske zaščite da samo približati, ne more se ga pa uresničiti.

Večje družine imajo večje potrebe. Vprašanje teh večjih potreb se more najprimernejše rešiti s sistemom postopnega naraščanja plač. „Stanovska ureditev Slovenije“ se je odločila za to načelo. Določila je za prvega otroka 10 odstoten pribitek k plači, oziroma k nujnemu življenjskemu trošku.

nezasegljive hiše, ker nepredvideni primeri težkega življenja, ki ga prenaša delavski sloj, morajo biti zavarovani v taki obliki, da bo delavec lahko brez večjih s krbi gledal na bodočnost.

S sodelovanjem med vlado, trgovino, industrijo in delavskim slojem se lahko ta navidez težki problem z lahkoto reši.

Na koncu začrtanega cilja bomo lahko, ali bolje rečeno bodo lahko videli novo fizično in duhovno pokolenje.

Ako ima pa družina 2 otroka, tedaj se ta odstotek že poviša na 15 za vsakega otroka. Pri 4 otrocih naraste že na 20 za vsakega otroka. Temu se pa pridruži še 20 odstotni pribitek za ženo in po 10 odstotni pribitek za vsakega družinskega člana, ki je vezan na vzdrževanje rodbinskega glavarja.

Priznanje pribitka k plači za ženo je izredne važnosti, ker se z njim dejansko prizna ženina pravica do osvoboditve od delovne tekme. Pribitek za druge družinske člane pa je važen radi dejanske ustvaritve družinske skupnosti, danes pa, ko ves svet govori o pravicah starostnika, pa še posebej k priznanju pravic roditeljev tasta in tašče hišnih stricev in tet ter tudi vseh drugih starejših oseb, ki žive z rodbinskim glavarjem v družinski skupnosti. Iste pravice pa morajo veljati seveda tudi za otroke, ki sicer niso njegovi, pa jih on iz kakršnegakoli vzroka vzdržuje.

Smatram, da podjetnik ne sme biti neposredni izplačnik družinskih pribitkov. Vzroki za to mnenje so več kot jasni. Zlasti v času gospodarskih stisk, se bo podjetnik vedno branil družinskih očetov. Čim večje družine bodo imele, tembolj gotovo bodo ostali brez kruha. Saj bo samski delavec podjetniku za manjšo plačo opravil isto delo. Podjetnik naj bi bil vsled tega le vplačnik družinskih pribitkov. Plačati naj bi moral enak prispevek za vsakega delavca, enak za samca, kakor za poročenega. Izplačnik družinskih razlik pa naj bi bil gotov javnopravni zavod ali določeno strokovno združenje, morda celo v to svrhu urejena zasebna banka, kar ponekod že z lepimi uspehi prakticirajo. S tem bi od strani podjetnika odpadla vsaka ost proti družinskim glavarjem v njegovi službi. Danes je ta ost, zlasti v malih podjetjih v Argentini, kjer je podjetnik tudi izplačnik pribitkov, le preveč vidna, čisto delavcu škodljiva.

Na prvi pogled nevažna stvar izgleda ali se družinski pribitek dobiva kot doklada ali kot sestavni del plače. Pa temu ni tako. Če ima človek naravno pravico do ustvaritve lastne družine, kar je dokazano, da jo ima, tedaj ima tudi nesporno pravico do družinske plače. Razlika med navadno samsko in družinsko plačo, tedaj ne more imeti značaja doklade, ki danes je, jutri pa se ukine, temveč samo značaj sestavnega dela redne plače, s katerega prejemom delavec lahko z vso gotovostjo vedno računa.

Moderne sodobne države posvečajo veliko pažnjo ureditvi družinskih plač. Upirata pa se jim oba kapitalizma, zasebni in državni, oba, ker ne priznavata družini pravice do zaščite. V prvi vrsti med državami, ki hočejo to vprašanje temeljito rešiti, je Argentina. Tu so bile družinske doklade vpeljane v teku zadnjih dveh let, vendar pa njih dokončna izvedba še v razvoju. Močno oviro temu razvoju predstavljajo podjetniki, ki se kar ne morejo otresti svojih navad iz časov, ko družinskih doklad še ni bilo.

„Stanovska ureditev Slovenije“ je kot moderni sodobni socialni program, lahko rečemo, posvetila vprašanju družinskih plač izredno pažnjo. S tem je postavila Slovence v vrsto narodov, ki hočejo temeljiti na zdravem družinskem skem razvoju in tako iti pripravljeno v čase občestvenega sožitja.

Iz bojišč malega človeka v Argentini

Izrednega poviška so bili deležni kovinarji. Povišek znaša 25 odstotno doklado na veljavno osnovno plačo določeno po veljavni tarifni lestvici. Poleg tega je bil določen povišek 15 centavov na uro k plačam veljajočim 16. novembra 1948, s katerim je stopila izboljšava v veljavo. V predmetnem sporazumu je izrečno določeno, da imajo ti poviški značaj izrednosti in zato ob sklepanju pogodbe o novih plačah v marcu 1949. ne bodo mogli služiti kot osnova za določitev novih plač. Povišek velja tudi izključno samo za redno plačo.

Pogodba za prodajo lota je bila proglašena za nemoralno. Sodnik dr. Joaquin C. Serra je v sporni stvari Campos proti Flores zavrnil zahtevo prvega, da mu drugi mora vrniti lot z vsemi v 85 mesecih izvršenimi izboljšavami. Sodnik je bil mnenja, da zamuda 86. obroka ni razlog za vrnitev zemlje, ker je člen pogodbe, ki to določa, „nasproten osnovnim načelom, ki morajo urejati prodajo zemljišč, zlasti, ker je kupec tako dolgo časa izvrševal svoje obveznosti ter je nadaljeval gradnjo, kar dokazuje tudi dejstvo, da je kupil gradbeni material“.

Pekovska stavka je ilegalna. To se pravi, da pekovski pomočniki časa stavke ne bodo dobili plačanega. Vlada ni dovolila povišenja cen kruhu, podjetniki niso pristali na povišenje plač, delavci pa ne na prekinitve stavke. Podjetniki so se zato odločili, da bodo peko nadaljevali z lastnimi družinskimi člani, katerim pa so kmalu priskočili na pomoč stavkokazi, ki se z dneva v dan množe. Stavka je „polomljena“.

Uredba o letnem dopustu za 1949. za „domače delavce“ je izšla. Določa, da so oblačilni delavci, ki delajo za gotova podjetja na svojem domu za leto 1949. glede dopusta izenačeni z delavci v tovarnah. Njih dopust se prične 25. februarja. Delodajalci jim morajo plačo za čas dopusta izplačati vnaprej in sicer zadnji delovni dan pred pričetkom dopusta.

Delavci in podjetniki so stavkali sporazumno, namreč 24 ur v Santa Fe. Stavka je bila protestnega značaja, ker se jim ne dobavi zadostna količina cimenta in železa.

Šesturni delovnik so uvedli delavci v nekaterih obratih argentinskih „Frigorificov“. Izjavili so, da bodo na njem vztrajali toliko časa, dokler podjetniki ne bodo izpolnjevali higienskih predpisov, veljavnih za te obrate.

Socialni napori

Velike spremembe v Peru-ju je izvedla vojaška revolucionarna vlada, ki je pred nekaj tedni z oboroženo silo prišla na oblast. S posebnim zakonom so bili urejeni delavski letni dopusti. Znašajo vsako leto 15 dni, a ko je bilo v istem letu opravljenih 40 delovnih tednov. Zakon o dopustih ima to posebnost, da delavec lahko svobodno izbere ali dopust ali namesto njega polmesečno plačo. Dalekosežnejši pa je novi zakon o delavskem scičestvovanju na dobrotah podjetij. Vsa podjetja morajo izvršiti 30 odstotno oddajo svojega premoženja delavcem. Od teh 30 odstotkov bodo delavci prejeli v denarji 1/5, ostale 4/5 pa gredo na račun delavske soudeležbe na kapitalu podjetij. Slednje je prenešeno na delavstvo knjižno in sicer v obliki neprenosljivnih delnic.

Sedem lesnih delavcev, ki jih je zadel predpis argentinskih zakonov o izgonu iz države, je bilo deležnih izrednih prizadevanj njih sodelavcev organiziranih v Union Obreros de la Industria Maderera. Prizadevanja so bila kronana z uspeom. Argentinska vlada je izdala odlok, po katerem se predpisi o izgonu nad tem sedmimi delavci proglašajo brez učinka. Par dni nato so bili delavci spuščeni na svobodo iz zaporov v Villa Devoto in se spet nahajajo v krogu svojih ljubljenih družin.

Splošna stavka prevozniškega osebja v Braziliji je bila preprečena. Vsa prevozniška podjetja je zasedla policija, ki je potrdila stavke — komuniste — zaprla.

Vabilo za vstop v svetovno organizacijo za živež in kmetijstvo je prejela Argentina od Trumana. Izrečeno je bilo na konferenci imenovane organizacije v Washingtonu.

Industrijo v porurju vrniti Nemcem sta se odločili Anglija in Združene države. Niso pa nič vprašali Francije, kar je povzročilo hud odpor francoskih vladnih krogov. Ta odpor je zavzel tak obseg, da sta Anglija in Amerika moralno odstopiti od te svoje namere.

Truman bo zelo pohitel za izvršitvijo svojih volilnih obljub, pravijo prvaki demokratske stranke. V glavnem gre za razširitev pokojninskega in brezposelnega zavarovanja, pospešitev izkoriščanja naravnih bogastev in gradnjo velikih novih hidroelektričnih central.

Na tradicionalnem „Dnevu Bolničarke“ je tudi letos govoril Msgr. De Andrae, škof iz Temnos-a in eden najpriznanejših sodobnih argentinskih družboslovcev. Slovesnosti so se zaključile z veliko procesijo v čast Naše Gospe. Dobre pomoči, zavetnice bolničark.

MED SOSEDI

Henry Ford, znani severoameriški milijonar, se je peljal z enim najnovejših tipov avtomobila lastne proizvodnje na deželo. Pa je imel nesrečo. V neki vasi je zavozil v blato. Moral je klicati na pomoč in nek starejši farmar mu je s svojim starim tovornim avtom izvelkel iz luže njegovega „Forda“. Ko je Henry hotel plačati, je farmar plačilo odklonil z besedami: „Kako hudo bi bilo na svetu, če sosedje v sili ne bi eden drugemu priskočil na pomoč!“ Razumljivo farmar Forda ni poznal.

Niti leto dni kasneje pa je Ford po naključju zvedel, da je dotičnemu farmarju njegov tovorni avto pogorel. Poslal mu je novega, močnega in modernega. Zraven pa je priložil listek: „Kako hudo bi bilo na svetu, če sosedje v sili ne bi eden drugemu priskočili na pomoč!“ — Henry Ford“.

Novice iz Slovenije

Obvezno pitanje prešičev. Predpisali so ga posebno uredbo v kmetijskih gospodarstvih, ki imajo nad 5 odnosno nad 8 ha obdelavne površine. Za nepokoravnanje je določeno prisilno delo do 2 mesecev in denarna globa do 20.000 din.

Nov način uničevanja nasprotnikov sed. kom. režima. Komunistični tisk v Ljub. napada večje kmete v kočevskem okraju. Očita jim, da se izogibajo obveznim vožnjam lesa in to kljub izrecnim upravnim kaznim. "Zakrknjenih in odkritih sovražnikov ljudske oblasti se ne prime nobena beseda". Zato je sedanja komunistična uprava ustanovila posebno komisijo za odpravo sabotaž. Ta komisija je odredila, da se odvzame vsem kmetom, "ki so pokazali svojo kulaško miselnost in niso hoteli oddajati obveznih pridelkov ter kazali sovraštvo do ljudske oblasti, ker so pristaši starih časov" po en par težkih konj in en težak voz z vso potrebno opremo. S to kaznijo so bili kaznovani: Zobec Anton, Goriča vas 36, Gnidica Anton, Dolenja vas 69, Vesel Karolina, Žimarica 26 (tej so zaplenili tudi prešiče, ker je skrivaj klalaj), Rus Ivan, Hrib 26, Šilc Jože, Sa-jevc 8.

Neizprosen boj proti kapit. elementom glasi uvodnik v enem ljb. kom. listov. Napad je naperjen proti kmetom, "ki špekulirajo, tajijo in skrivajo pri-

delke, navijajo cene in odirajo". List omenja zakopano mast, skrite kupe krompirja, skrite kašče.

V Mariboru je bila razprava proti skupini kmetov z Dravskega polja. Obtožnica pravi, da je 5 kmetij skrilo 60.000 kg krompirja. Na 12 do 36 mesecev prisilnega dela in zaplembo vsega premoženja so bili obsojeni: Franc in Terezija Rob iz Rač, Cecilija Požegar iz Rač, Karol in Marija Pajtar iz Rač, Franc in Elizabeta Fingust iz Brezule pri Podovi in Ivana Kotnik iz Hotinje vasi.

Komunistična milica se je razletela tudi po cerkniški kotlini in je začela delati preizkave pri nasprotnikih sedanjega režima. V Grahovem so zaprli Franca Vogrinca, v Dolenji vasi pa Janeza Lovka. Prvemu očitajo, da je skrilo 6.000 drugemu pa 5.000 kg krompirja.

V Ptujju so nedavno imeli nov proces proti 'saboterjem preskrbe'. Obtožnica pravi, da je Koder Marjeta iz Spodnjega brega pred vojno redila 30 do 40 prešičev, 15 glav goveje živine in 3-4 konje, zdaj pa da je namenoma gospodarila tako, da je redila le 3 goveda in 4 prešiče. Dolžna da je tudi še plačilo davkov za leto 1946 in 47 v višini 147.000 din. Fric Anton po izjavi režimskega tožilca tudi slabo gospodari. Pri-

delal je le 5.000 kg krompirja, oddati bi ga pa moral 92.000 kg. Pred vojno da je redil 10 glav goveje živine in 20 prešičev, zdaj pa ima samo eno kravo, 3 teličke in 3 male prešičke in enega velikega. Murko Barbara iz Tršča je tudi opustila obvezno oddajo 1135 kg krompirja, čeprav ga je še 20. novembra imela 2900 kg za prodajo na trgu. Prijavila tudi ni 2 svinj, ampak jih je skrivala v zasilnem svinjaku pod senom. Vsi trije so bili obsojeni na 13 mesecev prisilnega dela in zaplembo celotnega premoženja.

V Ljubljani so bili obsojeni biv. notar dr. Anton Bartol, Bartol Albina na

Murnikovi c. 22 in Bartol Franc, pek v Florijanski ulici, na 5 let prisilnega dela in zaplembo celotnega premoženja, ker so po pošti prejeli "Matjažev glas" in tega niso prijavili oblasti.

Na Pokljuki so 28. nov. odprli nov dom. Osnutek zanj so napravili arhitekti Hus, Mesar in Kajnič. Za ravnatelja hotela je bil postavljen Kenda. Hotel ima 50 sob s 70 posteljami in 44 s skupnimi ležišči ter je za eno nadstropje večji od prejšnjega pogorelega.

Ministrstvo za industrijo je zaradi nizkega stanja Drave in preobremnitve ljb. električne napeljave odredilo omejitve uporabe električnega toka.

KAJ JE NOVEGA V ARGENTINI

SPREMENBA ARGENTINSKE USTAVE. V torek, 11. t. m. so se zbrali novoizvoljeni poslanci peronistične stranke v letni rezidenci predsednika republike v Olivesu. Ob tej priliki jim je govoril predsednik republike general JUAN DOMINGO PERON ter jim sporočil predloge za spremembo sedanje argentinske ustave. Najvažnejše določilo v teh spremembah, ki se tiče nas beguncev je, da mora vsak tujec po dveh letih bivanja v državi zaprositi za državljanstvo, v nasprotnem slučaju pa zapustiti deželo. Več bomo poročali o teh spremembah v prihodnji številki.

Bolivija dobi izhod na morje. Dopolnjen list "La Razon" v La Pazu, prestolnica Bolivije, je obiskal predsednika republike generala Perona in prejel od njega izjavo o odnošajih med Argentino in Bolivijo. Tako je general Peron povdaril, da bi bila argentinska vlada pripravljena omogočiti Boliviji izhod na morje čez argentinske luke. Tako bi argentinska vlada bila pripravljena dati Boliviji svobodno zono v Rosariu. — Ta izjava je vzbudila silno zanimanje po vsem svetu, ker še vedno ni poravnani spor med Bolivijo in Chilejem; Bolivija (Nadaljevanje na 8. strani)

TITOVA JANIČARSKA DRŽAVA

V Jugoslaviji se je nedavno mudil dopisnik uglednega švicarskega lista "Die Woche". Svoje vtise, ki jih je dobil med opazovanjem razmer v sedanji Titovi komunistični Jugoslaviji, je popisal v naslednjem članku:

"Za Beograd danes — in morda še manj kakor kdaj prej — človek še vedno ne ve, ali je vlemesto ali je vas. Gotovo pa je, da se tukaj začneja Vzhod, o katerem govori vsaka podrobnost, vsaka poteza in lastnost.

Kolektivizacija s sabljo

Srbi, ki sestavljajo velikansko večino prebivalcev v Beogradu, so že po svoji naravi uporniki proti vsakemu vsiljenemu redu. Kako naj se tak uporniški narod da vkleniti v organizacijo komunistične države, v socializem z njegovimi togimi marksističnimi dogmami ter z kolektivizacijo? Treba je tudi pomisliti, da v Jugoslaviji komunizem in vse kar je z njim v zvezi, uvajajo po vojaško; to je, da mislijo s sabljo, ne z glavo in se niti malo ne menijo, da imajo opravka z ljudstvom, ki je vse prej kakor primerno za take poskuse. Toda Titovim "graditeljem socializma" to ni mar. Podržavljajo s tako naglico in tako dolgi-mi koraki, kot da korakajo v pravljicah.

Pospešna boljševizacija pomanjkanja

Spor s kominformom vsega tega procesa ni nič ustavil ali ublažil. Zdi se celo, da Titovi komunisti zdaj še bolj hite z boljševizacijo. Celo kmeta so s prisilnim združništvom tako zvezali, da ne moremo več govoriti o kakem svobodnem kmetijstvu. Drugo je itak že vse podržavljeno. Vodstvo podržavljenih podjetij, industrij, trgovin in posestev imajo v rokah bivši partizani, ki so lahko veliki in hudi junaki, toda o gospodarstvu ne razumejo ničesar. Zaradi tega nazaduje že itak skromna industrijska izdelava ter kmetijska pridelava. V deželi vlada pomanjkanje kakor ga danes v Evropi nikjer več ne poznamo, kajti

tudi Titovi udarniki-čudežniki ne morejo iz teorije nič ustvariti. Zapleteni stroj docela podržavljenega gospodarstva bi morda za silo tekel tam, kjer bi ljudje imeli pamet in značaj, zlasti pa poslušnost termitov, ne pa tukaj, kjer je individualizem razvit tako, kakor malo kje na svetu.

Polom "plana"

Zaradi tega ni čudno, da je komunistični gospodarski poskus v Jugoslaviji, vsaj kar se tiče izdelave, doživel polom. Propagandisti lahko trebantajo o tem, kako raste produkcijska krivulja na papirju in v odstotkih. Če pa vprašate za uradno statistiko, ki bi govorila, koliko blaga so izdelali, koliko žita pridelali, boš pa moral zastoj od Petra do Pavla. Nazadnje te bodo odpravili z izgovorom, da so takšne statistike — državna tajnost.

Nesposobno gospodarsko vodstvo

Vse kaže tako, da je Titov izdelovalni in pridelovalni sistem zašel v stanje, ki je zelo podobno popolni zmoti in zmedeni. Veliko je tega krivo dejstvo, da so strokovnjake povsod odstavili z vodilnih mest, tja pa so prišli zaslužni partizani. To so večinoma ljudje najnižjega porekla, brez izobrazbe ter kakršne koli strokovne usposobljenosti, ki so se po večini šele v vojski naučili za silo brati in pisati. O organizaciji, kakršno zahteva zlasti podržavljeno socialistično gospodarstvo, se tem ljudem niti ne sanja ne. Ni čuda, da je zaradi tega ves zapleteni preskrbovalni sistem odpovedal. Prostovoljna oddaja pridelkov je bila vedno manjša, pritisk je raste. Kmet je vsega sit in zato obdeluje vsako leto manj polja in seveda vsako leto tudi manj pridelava.

Polom "svinjske akcije"

Zaradi neurejenega prometa manjka zlasti v velikih mestnih vsega. V Beogradu svežega sadja skoraj ni, nekaj kilometrov od mesta pa na drevju gni-

je. Če hoče človek v jugoslovanski prestolnici danes dobiti kilogram krompirja, mora čakati ure in ure v vrsti. Česar se Titova vlada loti na gospodarskem, zlasti pa na preskrbovalnem področju, ji vse spodleti. Povsem ponesrečila se je celo slovita zaplemba svinj v začetku jeseni. Govoril sem s človekom iz Subotice, ki mi je zmogoslavno hitel praviti, da so mu svinje vrnili, ker na državnem posestvu, kjer bi jih morali rediti, sploh niso imeli krme zanje.

Zaskrbljenost

Kar se tiče spora med Titom in kominformom, je razpoloženje v Jugoslaviji dokaj drugačno, kakor bi se zdelo od zunaj. Komunisti so potrjeni, nič samozavestni in na vsa vprašanja odgovarjajo z izmikajočimi besedami, češ, vse to je le nekaj začasnega, samo majhna razlika v gledanju na določena vprašanja. Skratka: Titovim komunistom se zdaj godi kakor otroku, ki ni hotel jesti juhe, pa ga je mati postavila pred vrata. Še zmeraj kuha trmo in se jezi, toda hkratu ga pa močno vleče v sobo k bratcem in sestricam, pa k mamic. Mamica je za jugoslovanske komuniste Moskva, v kateri gledajo svojo Meko. In tako vidimo, da po raznih ljudskih demokracijah mečejo Titovo sliko v smeti, v Beogradu pa še naprej povsod vise Stalinove slike. Listi napadajo angloameriške imperialiste prav tako silovito kakor nekdanj, kot da se ne bi bilo zadnje mesece nič zgodilo.

Tito in njegovi janičarji

V vsej tej družini je Tito edini človek, ki bi imel sposobnosti za upornika. Toda pri Titu prevladuje vojaščina nad ideologijo in to se vidi tudi v vsem današnjem jugoslovanskem življenju. Medtem ko ima po drugih vzhodnih državah vodstvo obnove in sploh vsega političnega, gospodarskega in idejnega dela v rokah izbrana skupina razumnikov, sestavljajo v Titovi Jugoslaviji vodilno plast neizobraženci, roboti udrihači, ki so z orožjem prišli do oblasti in je zdaj ne marajo več dati iz rok. V tem so podobni nekdanjim janičarjem v Tur-

čiji, le s to razliko, da so Titovi janičarji rojeni v Jugoslaviji in da lastno deželo drže z orožjem v šahu. Treba je videti te mlade domišljavce, te stotnike in majorje, ki so še pred kratkim varovali koze na paši. Še danes vam s svojimi zlatimi naramnicami polegajo v barih po stolih, ko da leže na skalah vrh gorskih obronkov. Ti ljudje tvorijo danes jedro Titove partije, ki je od 20.000 ilegalcev v l. 1941 narastla na več kot pol milijona članov.

Ne le za korita

Danes so ti vojščaki na odločnih mestih v upravi in gospodarstvu. Iz njihovih vrst izhaja častniški zbor in vse tisto, kar ima danes v Jugoslaviji pravo, da živi v lepim stanovanjih in da zadosti je. Kaj je tem ljudem mar raznih fines v razlaganju in uveljavljanju marksističnega dlakocepstva! Zanje je odločilen mož, ki jim je dal posebne pravice in ki jim zdaj nudi poročstvo, da bodo te pravice tudi obdržali. Titova moč leži danes v neinteligentnem in nekritičnem značaju njegovega ožjega spremstva. Kajti ti ljudje, ki so okasili, kako sladka je oblast, drže to oblast s trdo pestjo.

Strah..., strah...

Pač pa človek v današnji Jugoslaviji na vsak korak ugotavlja, kako so ljudje preplašeni. To zlasti pri mladini. Mladji ljudje umolknejo takoj, ako jim zasta- viš tudi najbolj nedolžno vprašanje, ki le malo diši po politiki. Med starejšim rodov, zlasti med izobraženci, pa dobite ljudi, ki vam na cesti zmerjajo in zabavljajo in sicer tako odkrito in tako neprevidno, da še tujca zona obletava. Kako tudi ne — vsak dan berete o hudih kaznih in dolgoletnem prisilnem delu, s katerim "ljudska" sodišča kaznujejo včasih že za eno samo opombo.

Nezadovoljstvo

Policijski pritisk v Jugoslaviji je danes tolikšen, da vse simpatije do režima ubija in uničuje voljo do dela celo pri

(Nadaljevanje na 8. strani)

Slovinci v Argentini

Buenos Aires, 12. januarja.

Svobodna Slovenija

izhaja kot tednik vsak četrtek.

Uredništvo in uprava je na
VICTOR MARTINEZ 50, Buenos Aires

NAROČNINA:

pri plačilu naročnine za celo leto 25 pesov. Pri plačevanju naročnine v obrokih pa za pol leta 15 pesov, za četrt leta 8 pesov. — Posamezna številka 0.50 pesa.

Za ostale države Latinske Amerike: navadna 30 pesov, letalska 40 pesov.

U. S. A.: navadna 6 dolarjev, letalska 8 dolarjev.

Kanada: navadna 7 dolarjev, letalska 9 dolarjev.

Anglija: navadna 2 funta, letalska 3 f.

Prihod novih Slovencev. Nova skupina slovenskih beguncev bo prispela v Argentino z ameriško prevozna ladjo General Sturgis. Prihod ladje je napovedan za 16. t. m. Večina slov. beguncev s prejšnjih transportov je že zapustila imigrantski hotel in odšla na razna službena mesta v prestolnici, nekateri so dobili namestitve v provinci Bs. Aires, drugi so pa odšli v notranjost republike. Kakor poročajo iz Rima, odhod transporta, ki bi moral oditi 26. decembra, dne 3. januarja 49, je bil napovedan za 9. jan. 1949.

OSEBNE NOVICE

Poroki. Na praznik sv. Treh kraljev sta se v cerkvi da la Candelaria poročila g. dr. Leskovar Leopold in gđc. Borščak Branka. V Lanusu se je pa poročila Helena Fujsova iz znane prekmurske družine. Vzela je Rafaela Tisano. Mladim paroma iskrene čestitke!

V imigrantskem hotelu je bila 22. decembra 48 rojena Marija Elizabeta Visočnik. Njen oče je še kot invalid v Ita-

(Nadaljevanje s 7. strani)

tistih, ki bi bili sicer voljni pomagati pri industrializaciji države in pri izobraževanju ljudstva, pa naj pripadajo razumniškemu ali delavskemu sloju. Ni več niti tiste vzajemnosti, kolikor se je Tita posrečilo ustvariti med okupacijo. Vprašanje je tudi, ali bi to vzajemnost, slogo ter voljo do boja bilo moči obnoviti v primeru kakšnega novega n. pr. sovjetskega napada. Kajti večina ljudi ne mara ne Tita, ne Stalina, marveč želi — svinjine in sicer v taki meri in množini, kakor v dobrih, starih časih..."

JANKO ARNŠEK, krojač,
izdeluje sve vrste obleke.

Ob nedeljah ga dobite pred slov. službo božjo v San Martinu, po 11 uri pa na Victor Martinez 50

Rojakom v Ramos Mejia se priporoča krojaška delavnica

BOGDAN KOSANČIČ

Castelli 371 — Ramos Mejia FCO
Imam na zalogi blaga vseh vrst!
Točna in hitra postrežba — evropski kroji! Izdelujem tudi talarje po meri.

liji; upanje je, da bo sedaj, ko ima hčerko Argentinko, dobil vselitveno dovoljenje.

† Viktorija Koron. V Malovšah na Vipavskem je 27. novembra 1948 umrla 76. letna Viktorija Koron, por. Podgornik. V Argentini zapušča več sorodnikov.

G. župnik Vinko Lovšin, ki je nedavno prispel v Argentino, bo te dni odšel na svoje novo službeno mesto v škofijo Mercedes.

Romanje v San Antonio de Padua. bo 16. januarja. Odhod iz Bs. Airesa s poljubnim vlakom. Slovesna sv. maša bo ob pol enajstih, večernice pa bodo ob petih popoldne. Jedila prinesite s seboj, na razpolago bodo pa tudi tam. Za pijačo je poskrbljeno. Pridite v velikem številu!

Rojakom v Rosario in Cordoba sporoča č. g. Hladnik, da se bo oglasil v obeh mestih v februarju. V Rosario bo prišel 1. februarja. 6. februarja bo ob deveti uri sv. maša v kapeli šolskih sester, Cordoba 1646. Pred mašo bo tudi prilika za spoved. V Cordoba bo pa prišel 7. februarja in bo imel 8. februarja ob 8.30 sv. mašo pri frančiškanih. V nedeljo 13. februarja bo istotam prilika za spoved, sv. maša bo pa tega dne ob devetih.

Obisk č. g. Hladnika v Mar del Plati. Za novo leto je č. g. Hladnik obiskal naše rojake v Chapad Malalu in Mar del Plati. V Miramar je prišel na novo leto. Sprejela sta ga gg. Japelj Anton in Turk Alojz, ki sta ga nato spremila dalje v Mar del Sur. 2. januarja so se vsi rojaki naložili na kamion in se odpeljali k sv. maši v Eufemijo. Tu je bil mali misijon. Vsi so popoldan prebili ob veselem kramljanju. V tem kraju bi dobilo zaposlitev še več slovenskih rokodelcev. Podnebje je zelo ugodno. Vročine skoro ne poznajo.

Proti večeru je g. Hladnik bil v spremstvu g. Japlja med fanti v Chapad Malalu, ki leži na pol pota med Mar del Plata in Miramarom. Tam je 37 slov. fantov, 4 pa so malo vstrani na Brusaitas. Vsi so prebili večer v družbi z g. Hladnikom. V torek 4. januarja pa so pohiteli k sv. maši in sv. zakramentom v Mar del Plata. Maša je bila ob devetih v kripti. Med domačini je vzbujala izredno pozornost postavna vrsta slovenskih fantov in mož. G. Hladnik je istočasno obiskal tudi slov. rojake v Mar del Plata. Ob tej priliki so prišli naši fantje v stik s starejšimi slov. naseljenci, s katerimi so navezali prijateljske stike.

Društvo Slovencev sporoča: V teku prihodnjih dni bodo vsi člani, ki so izpolnili pristopnice in jih v predpisanem roku vrnili društveni pisarni, prejeli vabila za udeležbo na občnem zboru, ki bo 23. jan. 15. uri v dvorani pri sv. Juliji. Prav tako bodo vsi člani prejeli tiskana poročila o delovanju odbora DS v preteklem poslovnem letu. Kdor more naj bi tiskano poročilo prišel osebno iskat v društveno pisarno zaradi hitrejše dostave.

Poizvedba. Kdor ve za naslov Marti-

na Kozole, doma iz Leskovca pri Rajhenburgu in Štefana Kralja iz beg. taborišča v Barletti, naj ga sporoči uredništvu lista.

Mendoza, 30. decembra 1948.

Slovenski Božič v Mendoci. Slovenski naseljenci, ki so doslej prišli v Mendozu, so se do praznikov že vsi razmestili po mestu ali okolici v provinci. Delo si je našel kmalu vsak, le s stanovanjem je velik križ. Posebno morajo težave občutiti družine s številnimi otroki. Teh se povsod boje. Največ razumevanja so bile deležne družine z najštevilnejšimi otroki pri slovenskem lesnem podjetju. Tako je g. Kavka sprejel med drugimi na delo 10 družinskih očetov in spravil z njimi h kruhu in povečini tudi pod streho nad 50 oseb, med katerimi imajo večino nedorasli otroci.

Pa se najdejo tudi dobri ljudje domačini, ki so pripravljeni vzeti k sebi po enega ali dva otroka. So to priznane dobre in verne družine in so otroci pri njih kar dobro preskrbljeni. Tako pojmeta na pr. brat in sestra iz številne naše družine s sedmimi otroki za čas počitnic z ugledno dobro gospo na njeno letoviško posestvo v Ande. Oba sta zelo zadovoljna, pomagata gospe pri lahkem delu v gospodinjstvu in se pridno učita kasteljanščine. Prihajata pa tudi na naše skupne prireditve.

Za silo so sedaj vsi pri kruhu in več ali manj pod streho. S prihodom družin z zadnjim transportom se je naš življenj v Mendoci tudi že toliko pomnožil, da smo lahko pričeli misliti na skupno versko življenje. Slovenci se navadno zbiramo k nedeljski sveti maši v župni cerkvi Sv. Nikolaja na Sarmiento ob pol desetih dopoldne. Ker še ne moremo imeti posebne maše samo za Slovence in ne urejenega cerkvenega petja na koru, se zato shajamo ob nedeljah k popoldanski pobožnosti s skupnim rožnim vencem, slovenskim nagovorom, litanijami in slovenskim petjem.

Za božič so nam gostoljubni bratje maristi odstopili v svojem kolegiju San José prijazno kapelo za polnočnico. Dasi smo pogrešali potrebnih not, smo vendar z vso dobro voljo spravili skupaj vsaj ljudsko petje. K polnočnici se nas je zbrala kar številna slovenska naseljenška družina. Manjkalo pa ni tudi domačinov, tako, da je bila kapela kar polna. Naša pesem, čeprav v začetnih težavah improvizirana, je prevzela srca slovenskih naseljencev in močno ugajala tudi domačinom. Slovensko petje pač vedno in povsod najde pot do srca!

Na sveti dan popoldne so se po petih litanijah v cerkvi zbrali Slovenci v dvorani istega kolegija na otroško božičnico. Oder smo spremenili v naš slovenski Bogkov kot z razpelom, brezjansko Marijo, rožnim vencem, jaslicami in smrečico. Jaslice — brez mahu: no, pa je šlo. V kratkem času tukajšnjega bivanja so se otroci dokaj dovršeno pripravili z zaokroženim božičnim sporedom in so nam zapeli, deklamirali in recitirali. S sodelovanjem in prispevanjem obeh tak. slovenskih podjetij (gg. Hrašovec in Kavka) je bilo tudi no-

(Nadaljevanje s 7. strani)

meni, da mora dobiti neposreden dostop na Pacifik in sicer do pristanišča Quilaca, ki je v Chileju. — Argentinsko zunanje ministrstvo je nato objavilo, da je mislil general Peron samo na izhod Bolivije na morje skozi Argentino in se o drugih bolivijskih zahtevah ni mislil izražati in se tudi ni izrazil.

Predsednik gospodarskega sveta Miguel Miranda je obiskal urugvajsko prestolnico Montevideo in je imel tam takoj po svojem prihodu razgovor s predsednikom republike Battle Berresom. Kakor pravijo poročila, sta se pogovarjala zlasti o prihodu argentinskih turistov v Urugvaj — poleti je urugvajski turizem živel predvsem od Argentine — in o izvozu argentinskega mesa v Urugvaj.

Kardinal v Rosariu, škof Cagiano, je objavil posebno pastirsko pismo, v katerem ostro obsoja madžarsko komunistično vladno, ker je zaprla kardinala Mindszentija in nato objavila izjavo, češ da je kardinal vse "priznal". — Madžarski katoliki, ki žive v Buenos Airesu, pa so v nedeljo dne 9. januarja priredili protestno zborovanje proti priganjanju katoliške cerkve na Madžarskem.

Prabivalstvo Buenos Airesa je dne 30. septembra doseglo številko 3,088.700 (to je samo notranji del mesta brez velikih predmestij izven ceste La Paz). V letu 1948 so mestna prevozna sredstva izvedla 1,210.160 voženj in prepeljala 142.218.014 potnikov. Prevozna podjetja so imela pri tem 14,900.818.28 pesov dohodkov.

Vlada je določila vsoto 11 milijonov pesov za gradnjo novih cest in za popravilo dosedanjih cestnih naprav in prometnih zvez.

Cena vina za leto 1949 je bila v glavnem določena na 80 centavov za liter.

goče pripraviti 60 otrokom sladkih božičnih daril, tako, da je iz vse prireditve zadihala prijetna božična domačnost. Božičnega veselja so se z nami udeležili tudi nekateri tuk. starejši slovenski naseljenci, ki so vsi presenečeni poslušali po 10 ali 20 letih zopet slovensko pesem in čuli slovensko besedo.

Pred božičem pa smo dobili v Mendoci tudi novo, moderno slaščičarno, v kateri se nam zopet kaže slovenska podjetnost. Lastnik konfiterije je g. Hrašovec in zaposluje z znanim našim slaščičarjem g. Petričkom v tem podjetju okrog 25 oseb, med njimi do 10 Slovencev. Konfiterijo so slovesno odprli in blagoslovili v soboto, 18. decembra zvečer. Povabljenih je bilo na to slovesnost, s katero je bila združena tudi razstava slaščičarske spretnosti, okrog 100 oseb, povečini iz vrst najodličnejših Mendosincev.

Pravijo, da so Argentinci močno sladkosnedni. Naša nova konfiterija jih bo gotovo privabila s svojo "nebeško" sladkostjo. Saj nosi ime La Celeste. Je pa tudi najokusnejše opremljena in obratuje z najmodernejšimi aparati te stroke. Svoje prostore ima na vogalu Av. San Martin (608) in C. Pedro Molina.

Najboljša blaga iz uvožene angleške ali domače čiste volne ima na zalogi

ANTON KOBİ

MAIPU 474/VI. soba A. Telefon: 32. Dársena 4539, BUENOS AIRES

Kličite me ali obiščite ob delavnikih od 13—15 in od 1/221—22 ure, ob nedeljah in praznikih pa ves dopoldan do 11 ure.

Sporočite mi, prosim. Vaše želje, da Vas obiščem ali prinesem vzorce in blaga na ogled.

"CASA BOYU"

OLAZABAL 2336 (pol kvadre od ogla Cabildo 2300)

Lepa izbira ur, zlatnine, srebrnine in nakita.

Vsa popravila ur in zlatnine najvestneje in točno izvršena.

Odrpito vsak dan od 9. do 12.30 in od 14.30 do 20.

Ob sobotah popoldne se slovenske stanke lahko zglase v našem stanovanju, ki je v isti hiši Olazabal 2338, prvo nadstropje štev. 5